

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo : 102004/D/2022/36114638557631492

Rozvoj cestovného ruchu v regióne Gemer
Diplomová práca

2022

Bc. Jaroslav Siman

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

Rozvoj cestovného ruchu v regióne Gemer
Diplomová práca

Študijný program: Manažment cestovného ruchu
Študijný odbor: 8. - ekonómia a manažment
Školiace pracovisko: KSaCR OF - Kat. služieb a cestovného ruchu OF
Vedúci záverečnej práce: Ing. Micháľková Anna, doc., PHD

Ekonomická univerzita v Bratislave
Obchodná fakulta

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Bc. Jaroslav Siman
Študijný program: manažment cestovného ruchu (Jednoodborové štúdium, inžiniersky II. st., denná forma)
Študijný odbor: 8. - ekonómia a manažment
Typ záverečnej práce: Inžinierska záverečná práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský
Sekundárny jazyk: anglický

Názov: Rozvoj cestovného ruchu v regióne Gemer

Anotácia: Práca sa bude zameriavať na skúmanie vybraného aktuálneho problému/ problematiky vo vybratom regióne/destinácii cestovného ruchu, analyzuje ho a navrhuje riešenie/riešenia. Pritom sa opiera o primárne ako aj sekundárne zisťovania a využíva metódu komparácie vo vzťahu ku slovenským ako aj zahraničným porovnateľným regiónom/destináciám.

Vedúci: doc. Ing. Anna Micháľková, PhD.
Oponent: Ing. Richard Bachňák
Katedra: KSaCR OF - Kat. služieb a cestovného ruchu OF
Dátum zadania: 08.12.2020

Dátum schválenia: 15.01.2021

Ing. Ladislav Bažó, PhD.
vedúci katedry

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že som diplomovú prácu vypracoval samostatne na základe svojich vedomostí s využitým informačných zdrojov uvedených v zozname bibliografických odkazov.

Bratislava 27.03.2022

.....

Pod'akovanie

Za pomoc, konzultácie a dobré rady pri písaní diplomovej práce ďakujem mojej školiteľke Ing. Micháľkovej Anne, doc., PHD a taktiež združeniu Gotická cesta Gemer pri ich ochote a spolupráci.

Abstrakt

SIMAN, Jaroslav: *Rozvoj cestovného ruchu v regióne Gemer*. Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; KSaCR OF - Kat. služieb a cestovného ruchu OF. Vedúci záverečnej práce: Ing. Micháľková Anna, doc., PHD. Bratislava: OF, 2022, počet strán: 76

Nasledujúca štúdia analyzuje vplyv kultúrno-poznávacjej trasy Gotickej cesty na regióny cestovného ruchu Gemer a Spiš. Cieľom samotnej štúdie je navrhnúť možnosti zatraktívnenia a budúceho rozvoja Gotickej cesty na základe zhodnotenia jej aktuálneho stavu pomocou ekonomických ukazovateľov a jej fungovania ako produktu cestovného ruchu.

Ako autor, ktorý pochádza priamo z regiónu Gemer, v nasledujúcej práci poukazujem taktiež na propagandu trasy, jej finančnú udržateľnosť ako aj dopad pandémie COVID-19 na celkovú návštevnosť Gotickej cesty. Práca prezentuje teoretickú časť, v ktorej sa zameriava na charakteristiku kultúrnych trás na Slovensku a v zahraničí a na ekonomickú udržateľnosť týchto trás. Nasledujúcu časť tvorí analytické vyhodnotenie dotazníka a prieskumu a posledná časť práce obsahuje niekoľko návrhov na budúce zlepšenie trasy.

Kľúčové slová: kultúrna trasa, Gotická cesta, ekonomické ukazovatele, návštevnosť

Abstract

SIMAN, Jaroslav: *Tourism development in the Gemer region*. University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce; KSaCR OF - Department of Services and Tourism OF. Thesis supervisor: Ing. Micháľká Anna, doc., PHD. Bratislava: OF, 2022, number of pages: 76

The following study analyzes the impact of the cultural - cognitive route of the Gothic Way on the tourism regions Gemer and Spiš. The aim of the study itself is to suggest the possibilities of attractiveness and future development of the Gothic Way based on the evaluation of its current state using economic indicators and its functioning as a tourism product.

As an author who comes directly from the Gemer region, in the following work I point out the propaganda of the route, its financial sustainability and also the impact of the COVID 19 pandemic on the overall number of visitors to the Gothic Way. The work presents a theoretical part in which it focuses on the characteristics of cultural routes in Slovakia and abroad and on the economic sustainability of these routes. The next part is an analytical evaluation of the survey and the last part of the work contains several suggestions for future route improvement.

Keywords: cultural route, Gothic way, economic indicators, attendance

Obsah

Úvod 11

1	Súčasný stav kultúrnych trás doma a v zahraničí	12
1.1	Kultúrno poznávacie trasy ako produkt cestovného ruchu	12
1.2	Kultúrne trasy na Slovensku a v zahraničí	13
1.3	Financovanie a ekonomická udržateľnosť v cestovnom ruchu	17
1.3.1	Monitoring cestovného ruchu	19
2	Cieľ práce	22
3	Metodika práce a metódy skúmania	23
3.1	Charakteristiku objektu skúmania	23
3.2	Spôsob získavania údajov a ich zdroje	28
3.3	Metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov	29
4	Výsledky práce	30
4.1	Zhodnotenie ekonomických ukazovateľov v cestovnom ruchu vo vybratých lokalitách na trase Gotickej cesty	30
4.2	Dopad pandémie COVID 19 na návštevnosť Gotickej cesty	33
4.3	Analýza súčasného stavu Gotickej cesty	37
4.4	Finančná udržateľnosť pamiatok Gotickej cesty	41
4.5	Komparácia Gotickej cesty so Svätajakubskou cestou	45
4.6	Potencionálny prínos Gotickej cesty ako súčasť Európskeho dedičstva ...	49
5	Diskusia a návrhy	52
5.1	Návrhy na zlepšenie a budúce fungovanie Gotickej cesty	54
Záver 57		
Zoznam bibliografických odkazov		58
Prílohy 64		

Zoznam obrázkov, grafov, tabuliek a príloh

Zoznam obrázkov

Obrázok č. 1: Mapa Európskej siete ciest Camino de Santiago.....	14
Obrázok č.2: Kultúrno poznávacie trasy na Slovensku.....	16
Obrázok č.3: Poloha Gotickej cesty v rámci Slovenska.....	25
Obrázok č.4: Spišsko-gemerský okruh Gotickej cesty.....	26
Obrázok č.5 : Gemersko-rimavský okruh Gotickej cesty.....	27
Obrázok č.6 : Spišsko-tatranský okruh Gotickej cesty.....	27
Obrázok č.7: Spišsko-pieninský okruh Gotickej cesty.....	28
Obrázok č.8: Porovnanie označenia na trasách Svätajakubskej a Gotickej cesty.....	46
Obrázok č.9: Oficiálne tričko Svätajakubskej.....	47

Zoznam grafov

Graf č.1: Vývoj celkového počtu návštevníkov Slovenska v rokoch 2006 až 2019.....	31
Graf č.2: Tržby z cestovného ruchu vo vybratých okresoch na trase Gotickej cesty od roku 2016 po rok 2020.....	32
Graf č.3: Počet prenocovaní vo vybratých okresoch na trase Gotickej cesty od roku 2016 až po rok 2020.....	33
Graf č.4: Vývoj počtu návštevníkov Slovenska – medziročná zmena roku 2019 oproti roku 2020.....	34
Graf č.5: Počet návštevníkov Slovenskej republiky v roku 2020.....	34
Graf č.6: Počet celkových návštevníkov vo vybratých okresoch na trase Gotickej cesty od roku 2016 po rok 2020.....	35
Graf č.7: Porovnanie návštevnosti Gotickej cesty súčasného obdobia z predpandemickým.....	36
Graf č.8: Návštevnosť Gotickej cesty zahraničnými turistami.....	36
Graf č.9: Na akom území sa nachádza daná pamiatka.....	37
Graf č.10: Sprievodcovská činnosť pamiatky.....	38
Graf č.11: Zaznamenávajúte si štatistiku o turistickej návštevnosti?.....	38

Graf č.12: Považujete propagáciu danej pamiatky za postačujúcu?.....	39
Graf č.13: Je potrebné si návštevu pamiatky vopred rezervovať telefonicky, elektronicky alebo inou formou?.....	40
Graf č.14: Ktorý deň je daná pamiatka najviac navštevovaná?.....	40
Graf č.15: Disponuje konkrétna pamiatka internetovou stránkou?.....	41
Graf č.16: Čiastka prijatého 2% podielu z daný dobrovoľníkov pre Gotickú cestu od roku 2014 až po rok 2020.....	42
Graf č.17: Spoplatnenie vstupov ku konkrétnym pamiatkam.....	43
Graf č.18: Finančné udržiavanie pamiatok.....	44
Graf č.19: Investícia finančných príspevkov.....	44
Graf č.20: Financovanie sprievodcov pamiatok.....	45

Zoznam tabuliek

Tabuľka č.1: Prehľad európskych kultúrnych trás.....	15
Tabuľka č.2 : Kultúrne trasy na Slovensku.....	17
Tabuľka č.3: Podiel cestovného ruchu na hrubom domácom produkte Slovenskej republiky.....	30
Tabuľka č.4: Komparácia Gotickej cesty s cestou Sv. Jakuba.....	48

Zoznam príloh

Príloha č.1: Mapa Gotickej cesty.

Príloha č.2: Zoznam miest, obcí a kultúrno – historických pamiatok na trase Gotickej cesty v konkrétnych okruhoch.

Príloha č.3: Využitie 2% dane v roku 2021.

Príloha č.4: Dotazník.

Úvod

Gotická cesta sa radí k prvým kultúrno-poznávacím trasám na území Slovenska pozostávajúca z množstva krásnych a historických pamiatok z čias Gotiky. Okrem historických pamiatok na jej trase nájdete aj množstvo prírodných krás, s ktorými sa vynikajúco dopĺňajú. Celková trasa Gotickej cesty pozostáva zo štyroch hlavných okruhov, ktoré sa rozprestierajú na území regiónov Spiš a Gemer. Význam kultúrno-poznávacjej trasy v regiónoch je veľký, pretože pomáha obnovovať, chrániť a propagovať jednotlivé historické pamiatky, ktoré by sa bez pôsobenia Gotickej cesty nemuseli zachovať pre nasledujúce generácie.

Táto práca sa zameriava na Gotickú cestu ako celok, teda na všetky štyri okruhy, ktoré sa nachádzajú v regiónoch Spiš a Gemer, ktoré sú síce bohaté na územné kultúrne, historické a prírodné pamiatky no stále bojujú s nízkou návštevnosťou turistov z iných regiónov a zahraničia. Cieľom práce je navrhnúť možnosti zatraktívnenia a budúceho rozvoja Gotickej cesty na základe zhodnotenia jej aktuálneho stavu pomocou ekonomických ukazovateľov a jej fungovania ako produktu cestovného ruchu. Objektom záujmu diplomovej práce boli priamo pamiatky a pracovníci na trase Gotickej cesty.

Prvá časť diplomovej práce pozostáva z teoretického objasnenia danej témy zo zhromaždených knižných materiálov, časopisov, článkov, výročných správ a iných, voľne dostupných zdrojov na internete. V druhej časti práce nasledovalo zisťovanie reálneho stavu Gotickej cesty, a to priamo osobnou návštevou pamiatok a rozhovorom so sprievodcami a správcami. V tejto časti bol použitý online prieskum pomocou dotazníkov Google. Po zhodnotení aktuálneho stavu fungovania pamiatok a identifikovaný problémov boli navrhnuté riešenia a návrhy s prihliadnutím na možný budúci rozvoj Gotickej cesty.

1 Súčasný stav kultúrnych trás doma a v zahraničí

Spoznávanie nových krajín, životných štýlov a kultúr sa stalo jedným z motívov účastníkov cestovného ruchu na návšteve kultúrnych a poznávacích trás. Práve vyhľadávanie kultúrnych zážitkov prostredníctvom kultúrnych trás sa v posledných desaťročiach rozšírilo naprieč celou Európou a výnimkou sa nestalo ani Slovensko.

1.1 Kultúrno-poznávacie trasy ako produkt cestovného ruchu

Kultúrno-poznávacie trasy sú jednou z možností ako prepojiť kultúrne dedičstvo s cestovným ruchom a taktiež zabezpečiť zaujímavý a vhodný produkt pre účastníka cestovného ruchu. V posledných desaťročiach sa významu kultúrnych trás, ako nástroja trvalo udržateľného užívania kultúrneho dedičstva, prikladala mimoriadna pozornosť.

Rastúci záujem o kultúrne trasy sledovala Rada Európy a spolu s členskými štátmi využila potenciál tohto produktu na zintenzívnenie európskej identity a ochranu kultúrneho dedičstva. Avšak okrem ochrany kultúrneho dedičstva a tvorbu kultúrnej identity majú kultúrne trasy prínos aj v oblasti ekonomického a sociálneho rozvoja (Kalousková, 2004). Kultúrna trasa ako súčasť kultúrneho dedičstva musí spĺňať všetky potrebné vlastnosti produktu a ponúkať účastníkom cestovného ruchu zodpovedajúci obsah, informácie, a taktiež poskytovať pohostinské a ubytovacie služby. Výber kultúrnej trasy by mal byť založený na historickom princípe, ale taktiež ponúknuť cestujúcim zážitok v podobe spoznávania miestnych kultúr a histórie. Výber kultúrnej trasy by mal byť preto založený na pútavom historickom princípe, ako aj na princípe súčasnosti. Cieľom kultúrnych trás by nemalo byť len prilákanie domácich turistov, ale aj tých zahraničných, a práve preto je dôležité aby obsah a ponuka kultúrnych trás bola vhodne a správne identifikovaná, vyvinutá, usporiadaná a vyvážená pozdĺž celej dĺžky trasy (Cojocariu, Steliana 2015).

Kultúrne trasy ako produkt cestovného ruchu v súčasnosti môžeme klasifikovať z viacerých hľadísk. Ak sa na kultúrnu trasu pozeráme z hľadiska jej štruktúry, stretávame sa tu s dvomi modelmi, a to sieťovým modelom tvorby kultúrnych trás a lineárnym. Medzi lineárny príklad kultúrnej trasy patrí trasa, ktorá síce začína z rôznych východiskových miest, ale zdržuje sa v jednom cieľovom bode. Medzi takúto trasu patrí napríklad trasa Cesta sv. Jakuba. Model sieťových trás je na rozdiel od lineárnych špecificky otvorený, to znamená, že trasa nemá ani začiatkový a ani konečný bod, a preto je možné ako návštevník tejto trasy začať a skončiť trasu z ktoréhokolvek miesta. Medzi takéto trasy patrí napríklad

kultúrno-historická trasa Gotická cesta. Z hľadiska tematického zamerania kultúrnej trasy môžeme rozdeľovať podľa toho akú tému v sebe kultúrna trasa zahŕňa. Môže sa teda jednať o široké množstvo tém ako je napríklad náboženstvo, krajinné umenie, gastronómia, kultúrne tradície, architektúra, história a podobne. V prípade, že kultúrne trasy chceme rozdeliť podľa geografickej pôsobnosti, kultúrne trasy rozdeľujeme na regionálne, národne a nadnárodne. Podľa pôvodu vzniku kultúrnej trasy, ich delíme na také, ktoré sú výsledkom združení vytvorených na základe témy, pri ktorých sa nevyžaduje striktné dodržiavanie historických faktov a potom sú tu tie, ktoré sú založené výhradne na základe historických faktov a udalostí. Medzi poslednú klasifikáciu kultúrnych trás patrí rozdelenie podľa počtu prenocovaní. Môže teda ísť o kultúrne trasy bez prenocovania, s jedným prenocovaním alebo trasy s prenocovaním na viacerých miestach (UNWTO, 2015).

Okrem spomínaného delenia kultúrnych trás podľa autora Gomeza Ullate (2016) rozdeľujeme kultúrne trasy aj podľa sekundárneho motívu. Sekundárny motív návštevy kultúrnych trás môže byť napríklad pracovný, športový, rekreačný duchovný či environmentálny. Autor poukazuje aj na to, že pri sekundárnom motíve je dôležité sledovať spôsob akým sa návštevníci danej trasy pohybujú po trase a jej celkovú náročnosť. Z hľadiska spôsobu pohybu návštevníkov po kultúrnej trase môže ísť o pešie trasy, cyklotrasy, vlakové či plavebné trasy a v neposlednom rade o automobilové a motokárové trasy. Posledným kritériom je deľba podľa náročnosti trasy a tu sa stretávame s vysokou, strednou a nízkou úrovňou náročnosti trasy a aj s trasami bez náročnosti (Martin Gomez-Ullate, 2016).

V súčasnosti i napriek tomu, že kultúrne trasy sú vnímané ako dôležitý produkt kultúrneho cestovného ruchu a sú taktiež veľmi dôležité pri rozvoji regiónov a podpore turizmu v danej oblasti. V správe UNWTO o Synergiách cestovného ruchu a kultúry sa zaradil rozvoj a podpora kultúrnych trás medzi najmenej dôležité ciele. Medzi dôležitejšie ciele sa zaradilo napríklad zdokonaľovanie spôsobov merania kultúrneho cestovného ruchu alebo podpora kultúrnej identity (UNWTO, 2018).

1.2 Kultúrne trasy na Slovensku a v zahraničí

Program kultúrnych trás v Európe bol založený v roku 1987 Radou pre kultúru v spolupráci s Direktoriátom pre vzdelávanie, kultúru a šport so zastúpením všetkých členských štátov Rady Európy. Program bol založený za účelom oživenia kultúrnych tradícií známych ciest, po ktorých smerovali pútnici z celej Európy. Cieľom programu bolo nielen

využiť výnimočnosť a príležitosť rozmanitých trás a ilustrovať vzájomnú jednotu, prirodzenosť a diverzitu európskej kultúry, ale aj podporiť európsku identitu a rozmanitosť kultúrneho dedičstva a kultúrneho turizmu. Európske kultúrne trasy od roku 1999, keď bol založený základný dokument pre riadenia Kultúrnych trás Rady Európy s názvom Charta, zažili veľký rozmach, čoho výsledkom je aj zvyšujúci sa počet certifikovaných trás.

Do januára 2021 registrujeme presne 40 rôznorodých kultúrnych trás s odlišnou tematikou naprieč celou Európou, pričom medzi najznámejšie patrí pútnická cesta do Santiago de Compostela, Európska cesta Židovského dedičstva či Európska cesta priemyselného dedičstva. Tieto certifikované trasy sú prevažne odlišnej tematiky no v konečnom dôsledku majú za úlohu ilustrovať európske dedičstvo, kultúru a históriu (Council of Europe, 2021). V prípade, že v Európe vznikne nová kultúrna trasa a chce sa stať certifikovanou trasou so štatútom Eúropskej kultúrnej trasy musí spĺňať určité podmienky a kritéria, ktoré sú hodnotené šesťástim odborníkmi. Výsledky s hodnotiacou správou sú potom analyzované na schôdzi Správnej rady, ktorá sa prevažne koná v apríli každého roka (Council of Europe, 2020).

Obrázok č.1: Mapa Európskej siete ciest Camino de Santiago.

Zdroj: <https://www.caminodesantiago.sk/o-cestech/svatojakubske-cesty-v-europe/>.

Medzi najznámejšiu kultúrnu trasu Európy patrí už spomínaná trasa Santiago de Compostela, ktorá je na Slovensku známejšia pod názvom Svätojakubská púť. Túto trasu tvoria pútnické cesty naprieč celou Európou, ktoré majú jeden a ten istý cieľ a tým je hrob svätého Jakuba Staršieho v katedrále v Santiagu de Compostela. Tak ako v stredoveku, tak

i v súčasnosti sa trasy využívajú prevažne kvôli náboženskému motívu a vďaka jej obľúbenosti bola púť zapísaná do zoznamu svetového dedičstva UNESCO.

Tabuľka č.1: Prehľad európskych kultúrnych trás.

Názov trasy	Názov trasy
Pútnická cesta do Santiago de Compostela	Cesta sv. Olafa
Hansovná cesta	Hodvábne cesty
Cesta Heinricha Schickhardta	Barokové cesty
Cesta Vikingov	Kláštorné cesty
Cesta „Via Francigena“	Keltské cesty
Opevnené vojenské stavby v Európe	Cesty po parkoch a záhradách
Odkaz Al-Andalúzskej cesty	Európske mestá z objavných ciest
Mozartove cesty	Žijúce umenie, európska identita
Cesty Féničanov	Cigánska cesta
Železná cesta v Európe	Cesty humanizmu
Európska cesta Židovského dedičstva	Cesta svetiel severu
Cesta sv. Martina z Toursu	Ľudové festivaly a sviatky v Európe
Cesta olivovníkov	Cesta európskych cintorínov
Lokality kláštora v Cluny	Cesta pravekého skalného umenia
Kráľovská cesta	Iter Vitis – cesta viníc v Európe
Transromanica – románska cesta európskeho dedičstva	Život na vidieku – architektúra bez hraníc
Cesta „Via Carolingia“	Európska cesta keramiky
Cesta Dona Quijota	Európska cesta megalitickej kultúry
Európska cesta historických termálnych miest	Architektúra totalitných režimov 20. storočia
Cesta cisterciánskych opátstiev	Cesta Habsburgovcov

Zdroj : vlastné spracovanie, na podklade <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage> (29.10.2021)

Slovenská republika sa stala členom Rady Eúropy v roku 1993 no až o čosi neskôr, a to v roku 2004 sa stala členom rozšírenej Dohody o Kultúrnych trasách. Táto dohoda spočíva v podpore spoločnej kultúry a histórie celej Európy pri dodržiavaní základných hodnôt ako sú demokracia, ľudské práva a medzikultúrna výmena v rámci kultúrneho cestovného ruchu.

Ďôvodom členstva Slovenskej republiky v Dohode o Kultúrnych trasách bolo hlavné bohaté množstvo obchodných ciest, ktoré krajinu križovali v minulosti, a ktoré v súčasnosti nadobudli potenciál stať sa kultúrnymi trasami, a podporiť tak kultúrny cestovný ruch na území krajiny. Mnohé z týchto trás prechádzajú viacerými štátmi a preto nadobúdajú taktiež charakter podpory spolupráce medzi danými krajinami. Kultúrne trasy napomohli na Slovensku k zníženiu koncentrácie veľkého množstva turistov na niekoľkých najnavštevovanejších a špecifických miestach, ktoré doposiaľ krajina ponúkala svojim návštevníkom. Odstránila sa taktiež nadmerná návšteva počas sezónosti, keďže kultúrne

trasy je možné navštevovať celoročne a podporila sa myšlienka objavovania kultúrneho dedičstva.

Medzi najdôležitejšie kultúrne trasy, ktoré prechádzajú aj na prieč Slovenskom, patri napríklad Jantárová cesta, ktorej vetvy zachádzajú práve na naše územie. Jantárova cesta sa využívala hlavne v praveku a staroveku ako obchodná trasa pre etruských, gréckych a neskôr rímskych obchodníkov. Význam Jantárovej trasy a jej vedľajších vetiev spočíva hlavne v tom, že sa naše územie zapojilo prvýkrát do svetovej výmeny tovarov.

Ďalšia významná trasa, ktorá prechádzala naším územím bola Veľkomoravský soľná cesta. Táto trasa vznikla po vojne medzi Franskou a Veľkomoravskou ríšou, ako reakcia na porážku Franskej ríše, ktorá blokovala obchodovanie so soľou zo Salzburgu, a tým pádom sa Veľkomoravania museli orientovať na soľné bane v Sedmohradsku, a vytvoriť tak nové soľné trasy. O zviditeľnenie tejto trasy sa v súčasnosti pokúša Liptovské múzeum v Ružomberku a spolu s poľským partnerom chcú vybudovať expozíciu Starej soľnej cesty.

Poslednou významnou cestou, ktorá prechádzala naším územím bola Cisársko-kráľovská poštová cesta, ktorá patrila v roku 1558 k najdlhšiemu poštovému a dopravnému spojeniu s celkovou dĺžkou viac ako 1000 km. Táto trasa viedla z Viedne cez Bratislavu, Levoču, Prešov, Košice až do Hermanstadtu. V súčasnosti je táto trasa známa pod názvom Magna Via.

Obrázok č.2: Kultúrno poznávacie trasy na Slovensku.

Zdroj: <http://www.magnavia.eu/tematicke-cesty>.

Na Slovensku sa v súčasnosti nachádza až 9 kultúrnych trás a 6 vinných ciest o čom svedčí, že Slovensko má výborné predpoklady na rozvoj kultúrneho cestovného ruchu a kultúrnych trás. Avšak nie všetky trasy vyhovujú podmienkam Rady Európy. Týmto

podmienkam vyhovujú iba 3 kultúrne trasy a to Jantárová cesta, Magna Via a Železná cesta (Kalousková, 2004).

Tabuľka č.2 : Kultúrne trasy na Slovensku.

Vínne cesty	Kultúrne trasy
Malokarpatská vínná cesta	Gotická cesta
Nitrianska vínná cesta	Magna Via
Európska vínná magistrála	Slovenské kráľovské mestá
Dolnozemska tokajská cesta	Jantárová cesta
Hontianska vínná magistrála	Sklárska cesta
Požitavská vínná cesta	Matúšovo kráľovstvo
	Hradná cesta
	Železná cesta
	Slovenská banská cesta

Zdroj : (Kalousková, 2004).

Počiatok kultúrnych trás na Slovensku započal práve trasou, ktorej sa nasledujúca práca venuje a to Gotickou cestou. Išlo o prvú kultúrnu trasu založenú v roku 1996. Trasu v súčasnosti tvoria historické pamiatky 14. a 15. storočia gotickej architektúry a na jednotlivé pamiatky upozorňujú hnedobiele orientačné tabule s piktogramom gotickej klenby.

1.3 Financovanie a ekonomická udržateľnosť v cestovnom ruchu

Cestovný ruch a jeho udržateľný rozvoj je veľmi dôležitý pre spoločnosť a taktiež pre životnú úroveň obyvateľstva daného štátu. Nevyhnutnou súčasťou udržateľného cestovného ruchu v krajine a jeho budúceho rozvoja a riadenia je preto jeho financovanie. Financovanie cestovného ruchu napomáha rozvoju nových odvetví v krajine, ale taktiež podporuje už existujúce odvetia a napomáha ich ďalšiemu expandovaniu a zlepšovaniu ich produktov a služieb (Page,Connell, 2006).

Financovanie cestovného ruchu na Slovensku sa delí na dve kategórie podľa toho či sa ide o financovanie vo verejnom sektore alebo financovanie v súkromnom sektore. Samostatnú kategóriu tvorí financovanie organizácií cestovného ruchu. Jedným z dôvodov vzniku týchto organizácií je možnosť združovania finančných zdrojov za spoločným účelom, avšak použitie zdrojov závisí od rozhodnutia členov a ich následné prerozdelenie býva často problematické keďže ide o široké množstvo zainteresovaných subjektov.

Financovanie cestovného ruchu vo verejnom sektore sa odvíja od významu cestovného ruchu pre cieľové miesto, to znamená, že ak štát disponuje potenciálom pre rozvoj cestovného ruchu je jeho úlohou toto miesto podporiť (Chovan, 2000). Taktiež je dôležité určiť na akej úrovni sa financovanie odohráva. Financovanie cestovného ruchu vo verejnom sektore delíme nasledovne (Gučík, 2010).

- Financovanie na národnej úrovni
- Financovanie na regionálnej úrovni
- Financovanie na miestnej úrovni

Taktiež je veľmi dôležité zmieniť akým spôsobom sa cestovný ruch na daných úrovniach financuje. Na národnej úrovni je možné financovanie zo štátnych a Európskych fondov a dotácií a taktiež zo cezhraničných spoluprác. Na regionálnej úrovni a miestnej úrovni sa o financovanie cestovného ruchu starajú samosprávy, obce a mestá, ako aj krajské a oblasťné organizácie cestovného ruchu. Na rozdiel od verejného sektora, v súkromnom sektore sa cestovný ruch financuje z predaja statkov a služieb, ktoré subjekty buď produkujú alebo distribuujú za trhovú cenu.

V prípade kultúrnych trás ako súčasti cestovného ruchu sa využíva najčastejšie zmiešané financovanie. Jedná sa o najefektívnejší spôsob financovania cieľových miest, na ktorom sa podieľa nielen verejný, ale aj súkromný sektor. Financovanie kultúrnych trás môže vychádzať teda z verejných zdrojov, a to zo strany samospráv, štátu, štátnych dotácií ale aj z fondov Európskej únie. Taktiež je však dôležité zapojenie podnikateľského sektora, a teda využívanie zdrojov financií zo súkromného sektora, medzi ktoré patria vlastné zdroje, zdroje z rôznych foriem partnerstiev ako aj členské alebo dobrovoľné príspevky (Mazureková, 2004). *„Zdroje financovania úloh organizácií cestovného ruchu v cieľovom mieste je možné získať z členských príspevkov, združených prostriedkov, ale aj z bankových úverov na projekty, ktoré prinesú návratnosť vložených prostriedkov, ako aj podporu z domácich fondov a fondov Európskej únie. Finančné zdroje sú limitujúcim faktorom ovplyvňujúcim rozsah a efektívnosť činnosti i združení cestovného ruchu “* (Maráková, 2009).

Široká škála možností financovania cestovného ruchu je len jednou z mnohá súčastí ako udržať v danej krajine prosperujúcu ekonomickú udržateľnosť cestovného ruchu. Podľa McMinna (1997) definícia udržateľného cestovného ruchu znie nasledovne: *„rozvoj cestovného ruchu by mal mať hospodárske výhody, vytvárať sociálne výhody pre miestnu komunitu a nepoškodzovať prírodné prostredie. Okrem toho by sa tieto ciele nemali vzťahovať iba na súčasnú generáciu, ale aj na budúce generácie “* (McMinna, 1997). Wan

a Li (2011) interpretujú udržateľný cestovný ruch na základe definície UNWTO ako rozvojový model, ktorý rieši záujmy a potreby zainteresovaných strán, ako napríklad súčasní a budúci turisti, hostitelia regiónu a organizácie zodpovedné za riadenie zdrojov CR (Wan, Li, 2011). Je dôležité spomenúť, že podľa Swarbrooke (1997) má udržateľný cestovný ruch sedem kľúčových účastníkov, medzi ktorých patria turisti, organizácie, zamestnanci, médiá, lokálne a miestne komunity, vládne orgány a samosprávy a v neposlednom rade odborníci a neekonomické nátlakové skupiny a mimovládne organizácie (Swarbrooke, 1997). Ak má byť účasť týchto siedmich účastníkov na udržateľnom cestovnom ruchu vôbec realizovaná, je potreba zabezpečiť širokú škálu ekonomických činností (služieb a tovarov) (Gúčík a kol., 2004). V definícií udržateľného cestovného ruchu autori (Hall, 2008; Goldner a Ritchie 2005) zdôrazňujú tri piliere udržateľného cestovného ruchu: ekonomický, environmentálny a sociálny. Práve v teórii i praxi býva najčastejšie vyzdvihovaný ekonomický pilier, ktorý skúma cestovný ruch a jeho udržateľnosť z pohľadu ekonomických procesov potrebných na zabezpečenie účasti ľudí na cestovnom ruchu ako aj z hľadiska účinkov cestovného ruchu v ekonomike štátov, regiónov a svetovej ekonomiky (Gúčík a kol., 2007).

1.3.1 Monitoring cestovného ruchu

Ekonomická udržateľnosť v cestovnom ruchu by mala vyvážať efektívnosť využívania zdrojov a dlhodobú ziskovosť, ale hodnotenie ekonomických účinkov cestovného ruchu je zložité z dôvodu potreby analyzovať nielen prínosy, ale aj použité zdroje na dosiahnutie týchto prínosov (Fletcher et al., 2018). Preto je veľmi dôležité udržateľnosť cestovného ruchu z ekonomického hľadiska sledovať a monitorovať. Takýmto monitorovaním môžeme zistiť aký má vplyv cestovný ruch na HDP, zamestnanosť alebo aj na infláciu ako aj zvýšenie životných nákladov (Filiposki et al., 2016).

Meranie cestovného ruchu je relatívne nový pojem, ktorý sa začal využívať na začiatku 80.-tych rokoch 20. storočia. Najlepší spôsob ako merať cestovný ruch a jeho udržateľnosť je pomocou využívania štatistiky. Pod štatistickým meraním cestovného ruchu, môžeme chápať systém ukazovateľov slúžiacich ku komplexnému zachyteniu a popisu rozvoja cestovného ruchu (Olga Kaurova, Alexander Maloletko a Olga Yumanova, 2013), ktoré vzniknú zberom, triedením, spracovaním a následnou interpretáciou dát (Palatková, 2013). Vo všeobecnosti môžeme štatistické sledovanie definovať ako monitorovací prostriedok slúžiaci k skúmaniu a poznaniu zákonitostí. K tomu, aby bolo možné získať štatistické údaje, štatistická práca musí prejsť štatistickým prieskumom, spracovaním a jej následným

vyhodnotením. V prípade úspešného dovŕšenia všetkých troch etáp sa štatistické hodnotenie vplyvu cestovného ruchu delí na päť prístupov:

1. štatistické hodnotenie, ktoré predstavuje štatistický monitoring cestovného ruchu vzhľadom na sledovanie trhu dopytu a ponuky;
2. ekonomicky – peňažné hodnotenie, ktoré zahŕňa hodnotenie ekonomických ukazovateľov, a to hrubého domáceho produktu, cenovej stability, vonkajšej ekonomickej rovnováhy a nezamestnanosti;
3. individuálne hodnotenie, ktoré sa zaoberá jednotlivými účastníkmi cestovného ruchu, ich spotrebou a analýzou spotrebného chovania;
4. sociokultúrny vplyv vnímaný napr. pri priamom kontakte medzi rezidentami a návštevníkmi destinácie, využitie kultúry ako atraktivity CR, či rozvoj infraštruktúry formou podpory kultúrnych, športových a iných zariadení vzhľadom k zvýšenému počtu populácie;
5. globálne dopady cestovného ruchu na národné hospodárstvo na základe hodnotenia satelitného účtu cestovného ruchu a bilancie cestovného ruchu (Freyer, 2001 v Palatková a Zichová, 2014).

Európsky systém ukazovateľov cestovného ruchu

Na monitorovanie cestovného ruchu sa najčastejšie využíva špeciálne určený Európsky systém ukazovateľov cestovného ruchu pre turistické destinácie. Je navrhnutý ako proces monitorovania, manažmentu a zlepšovania udržateľnosti destinácie a je kontrolovaný a riadený na miestnej úrovni.

Systém európskych ukazovateľov pozostáva zo súboru ukazovateľov a nástrojov, ktoré môžu užitočne sledovať výkonnosť destinácie. Najčastejšie sa pomocou systému sledujú počti návštevníkov v destinácií alebo denné výdavky. Na základe týchto meraní je neskôr možné zistiť výkonosť daného odvetia alebo destinácie. Vďaka meraniu cestovného ruchu a Európskeho systému ukazovateľov turistická destinácia môže nadobudnúť nasledovné (Európska únia, 2013). :

- Lepšie informácie pre rozhodovanie
- Efektívne riadenie rizík
- Prioritizácia projektov aktivít
- Porovnávanie výkonnosti
- Zabezpečenie lepšieho úžitku pre komunitu a lepšej podpory zainteresovaných strán v oblasti cestovného ruchu

- Lepšie skúsenosti návštevníkov
- Zlepšenie hospodárskych výsledkov / úspory nákladov

2 Cieľ práce

Hlavný cieľ diplomovej práce je navrhnúť možnosti zatraktívnenia a budúceho rozvoja Gotickej cesty na základe zhodnotenia jej aktuálneho stavu pomocou ekonomických ukazovateľov a jej fungovania ako produktu cestovného ruchu.

Čiastkové ciele diplomovej práce sú nasledovne :

1. zhodnotiť ekonomický rast na základe ekonomických ukazovateľov z konkrétnych oblastí, ktoré sú súčasťou Gotickej cesty od roku 2016 až po súčasnosť
2. zistiť dopad pandémie COVID 19 na návštevnosť Gotickej cesty
3. zhodnotiť vedenie štatistiky o návštevnosti Gotickej cesty a následne formulovať návrhy na jej zlepšenie ako aj ďalšie fungovanie
4. porovnať Gotickú cestu s inou kultúrno-poznávacou trasou na Slovensku
5. zistiť potencionálny prínos Gotickej cesty ako súčasť Európskeho dedičstva

3 Metodika práce a metody skúmania

V tejto kapitole bližšie charakterizujeme metódy a postup skúmania, ktoré predstavujú dôležitý základ pri tvorbe tejto diplomovej práce. Predmetom skúmania diplomovej práce sú možnosti zatraktívnenia a budúceho rozvoja Gotickej cesty na základe zhodnotenia aktuálneho stavu.

V diplomovej práci sme sa snažili zistiť priamo od pracovníkov jednotlivých pamiatok na trase ich vnímanie skutočných problémov pri dosahovaní budúceho rozvoja Gotickej cesty a na základe analýzy primárnych a sekundárnych údajov sme navrhli konkrétne návrhy, ktoré by mali znamenať pokrok pri dosahovaní budúceho rozvoja trasy.

3.1 Charakteristiku objektu skúmania

Objektom skúmania nasledujúcej diplomovej práci je historicko-poznávací trasa Gotická cesta, ktorá patrí k významným kultúrnym trasám na Slovensku. Kultúrne trasy sú všeobecne považované za užitočný nástroj na zachovanie a zdieľanie rozmanitých kultúr a identít v danej krajine, a tak je to aj v prípade trasy Gotickej cesty.

Spomínaná trasa má významné miesto v regiónoch Spiš a Gemer, kde sa pôsobnosťou tejto trasy zvyšuje počet návštevníkov, zabezpečuje sa ekonomická životaschopnosť, podporuje sa kultúra a tradície, a taktiež sa rozvíja miestna komunita a chráni kultúrne dedičstvo (Hatipoglu at. Al., 2020). Trasa Gotickej cesty má taktiež vplyv na ekonomické činitele, ako sú zvýšenie obrátu stravovacích a ubytovacích zariadení, ale taktiež napomáha rozšíriť a vytvoriť podniky naprieč celej dĺžky trasy, ktoré majú ekonomický prínos v celom regióne. Zo spoločenského a sociálneho hľadiska má trasa vplyv na vytváranie nových kultúrnych inštitúcií, budovanie infraštruktúry, ale taktiež tvorbu pracovných miest a celkové zvýšenie zamestnanosti hlavne v oblasti cestovného ruchu a kultúry (Konečná správa, 2010).

Vznik a história Gotickej cesty ako jednej z prvých historicko-poznávacích trás na Slovensku siaha až do roku 1996, keď bola vytvorená pracovnou skupinou odborníkov z regiónu Spiš a Gemer, ktorá pôsobila v rámci projektu „Dynamickejší rozvoj turizmu v regiónoch Spiš a Gemer“ v spolupráci s nemeckou firmou Dr. Gotz a Partner. V minulosti táto trasa spájala sever a juh Európy, Baltské more so Stredozemným a bola známa hlavne svojím bohatým zdrojom jantáru a exotickými prístavmi, ktoré sa v minulosti na trase

nachádzali. Trasa plnila v minulosti prevažne obchodnú funkciu, no okrem tovaru sa tu vymieňali aj kultúry, tradície a často sa na trase konali diplomatické styky (Terra Incognita, 2021).

Tento projekt sa inšpiroval kultúrnymi cestami, ako boli Cisárska či Sklená cesta prechádzajúca cez Nemecko a mal za úlohu zvýšiť záujem o návštevu kultúrnych a historických pamiatok, ktoré sa nachádzali v oblasti Spiša, Gemera a Malohontu. Primárnym cieľom Gotickej cesty, ako jednej z najstarších novodobých kultúrnych trás, bolo spropagovanie a sprístupnenie stredovekých sakrálnych pamiatok z týchto oblastí širokej verejnosti (Lipianska, 2001).

Na počiatku Gotickej cesty bol vytvorený spišsko-gemerský okruh, ktorý dosahoval dĺžku 276 kilometrov, prechádzal 24 obcami a 9 mestami. Najznámejším zastávkami tohto okruhu sú do dnešnej doby Spišský hrad, hrad Krásna Hôrka a kaštieľ Betliar. Následne sa k tomuto okruhu pridali ďalšie okruhy a v roku 2007 bolo založené aj občianske združenie Gotická cesta, vďaka ktorému sa na Gotickej ceste začali organizovať rôzne aktivity zamerané na popularizáciu, rozvoj regiónov a praktickú pomoc pamiatkam.

V tých časoch bol projekt podporovaný Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky v rámci programu Transform, ale taktiež Regionálnou rozvojovou agentúrou v Rožňave a Ministerstvom kultúry. Na celkovej tvorbe projektu Gotická cesta sa podieľali organizácie a miestne akčné skupiny ako Združenie podnikateľov cestovného ruchu Spiša, Okresný úrad Spišská Nová Ves, Okresný úrad Rožňava, ako aj Regionálna rozvojová agentúra Rožňava, turistické informačné kancelárie v Levoči, Spišskej Novej Vsi ako aj Rožňavy. Do projektu sa taktiež zapojili podnikatelia z väčších ubytovacích zariadení, a to prevažne z mesta Levoča, Spišská Nová Ves a Rožňavy.

V neposlednom rade by projekt Gotická cesta nemohol fungovať bez spolupráce cirkevných vlastníkov objektov a správcoch farností evanjelických, rímskokatolíckych a reformovaných cirkví (Miloslava Borošová-Michalcová, 2018).

V súčasnosti Gotická cesta prechádza niekoľkými chránením prírodnými územiami, ktoré sú súčasťou národných parkov, a taktiež sú zapísané do zoznamu svetového prírodného dedičstva UNESCO. Medzi najvýznamnejšie chránené historické územia, ktorými Gotická cesta prechádza, patrí Levočská Kapitula či Spišský hrad a jeho podhradie.

Obrázok č.3: Poloha Gotickej cesty v rámci Slovenska.

Zdroj: <http://www.gothicroute.sk/>

Rozvoj a riadenie Gotickej cesty je v súčasnosti zamerané na obnovu a rekonštrukciu kultúrnych pamiatok, a aj na podporu udržateľného cestovného ruchu v spomínaných regiónoch. Pre manažment kultúrnych trás ako takých, ale aj pre konkrétnu trasu Gotickej cesty je nevyhnutná podpora partnerstiev medzi verejnými organizáciami, súkromnými inštitúciami a v neposlednom rade aj s miestnym obyvateľstvom (Hatipoglu at. Al., 2020). Podpora Gotickej cesty ako historicko–poznávacej trasy vychádza prevažne z dobrovoľníckej činnosti Združenia Gotická cesta, ktorá trvá už niekoľko rokov. Avšak Gotická cesta taktiež úzko kooperuje s evanjelickou cirkvou a pamiatkovým úradom, vďaka ktorým sa podarilo oživiť a sprístupniť verejnosti už niekoľko kostolov. Medzi takýto nevyužívaný kostol patrila napríklad kostol v Henckovciach. Táto spolupráca taktiež pomohla získať financie na záchranu a obnovu ďalších pamiatok či propagovať výsledky práce odborných pracovníkov.

V súčasnosti Gotická cesta spolupracuje so správcami objektov, Rozvojovou agentúrou Banskobystrického a Košického kraja a OOCR Gemer, Košice a Spiš. Vďaka týmto spoluprácam sa na trase Gotickej cesty darí rekonštruovať a sprístupňovať čoraz viac kostolov, ale taktiež propagovať kultúrne dedičstvo regiónov pre verejnosť. Akcie, ktoré Gotická cesta organizuje sú prevažne podporované finančne z Ministerstva Kultúry SR, a to cez schémy Obnovme si svoj dom, Vlastník v núdzi, ale taktiež aj dobrovoľnými príspevkami. (Raška, 2020).

Okruhy Gotickej cesty na Slovensku

Podľa dostupných informácií a predchádzajúcich publikácií sa Gotická cesta rozšírila z prvého spišsko-gemerského okruhu na štyri ďalšie okruhy, ktoré svojou pôsobnosťou prekračujú hranice Poľska a susedného Maďarska

Všetky 4 spomínané okruhy tvoria celkovú dĺžku Gotickej cesty 650 kilometrov, pričom najviac rozvinutý okruh je práve Spišsko-gemerský, ktorý je budovaný od roku 2007 (Ing. Miroslav Boldiš, 2016). Trasy Gotickej triedy vedú po cestách I., II., III., triedy a na jednotlivé pamiatky upozorňujú nainštalované hnedo biele orientačné tabule s piktogramom v tvare gotickej klenby.

V súčasnosti Gotickú cestu tvoria nasledovné okruhy :

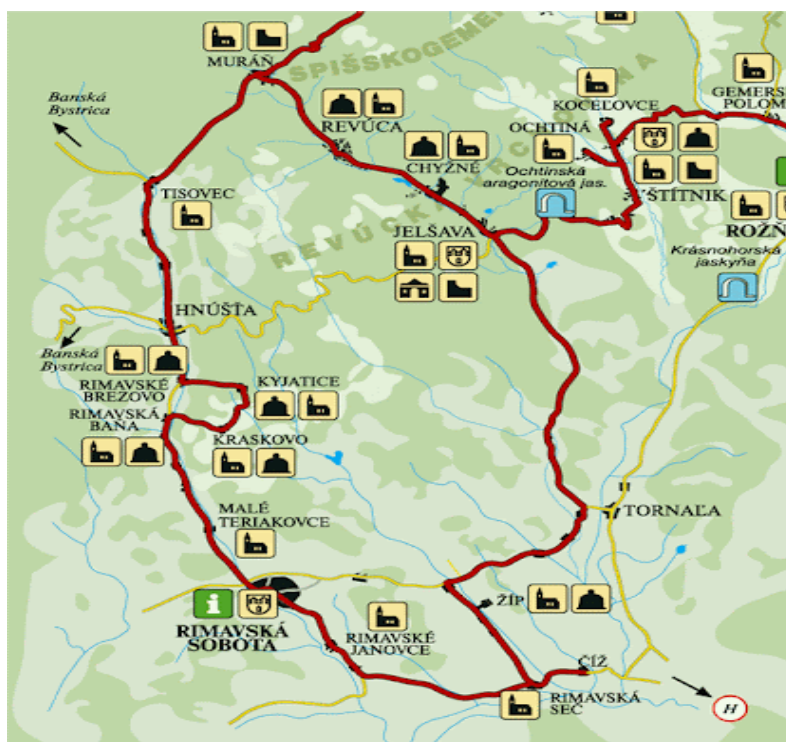
1. okruh - Spišsko-gemerský
2. okruh - Gemersko-Rimavský
3. okruh - Spišský s okruhom tatranským
4. okruh - Spišský s okruhom pieninským

Obrázok č.4: Spišsko-gemerský okruh Gotickej cesty.

Zdroj: <https://www.gelnica.sk/goticka-cesta.phtml?id3=7518>

Obrázok č.5: Gemersko-rimavský okruh Gotickej cesty.

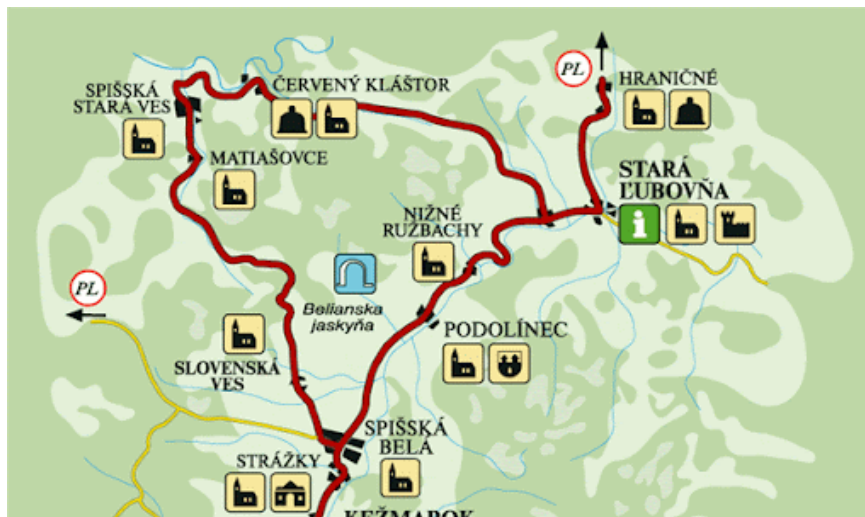
Zdroj: <http://www.gothicroute.sk/>

Obrázok č.6: Spišsko-tatranský okruh Gotickej cesty.

Zdroj: <http://www.gothicroute.sk/>

Obrázok č.7: Spišsko-pieninský okruh Gotickej cesty.

Zdroj: <http://www.gothicroute.sk/>

Výsledky prieskumu poukázali na to, že Gotickú cestu tvoria tie najzaujímavejšie a najvzácnejšie skvosty, ktoré sa nachádzajú v obciach naprieč regiónmi Spiš a Gemer. Patria tam hlavne múzea a katedrály, kostoly, historicky zachované jadra miest či dokonca hrady, ich zrúcaniny a meštianske a remeselné domy. Súčasťou gotickej cesty sú taktiež umelecké maľby, oltáre, kostolné empory či kazetové stropy z obdobia gotiky.

Prieskum poukázal taktiež na to, že na spomínaných štyroch hlavných okruhoch tvoriacu Gotickú cestu sa na trase nachádzajú ďalšie pamiatky a obce ktoré nie sú zahrnuté v žiadnej z uvedených máp. Jedná sa o tri ďalšie malé pod okruhy, a to nasledovné :

- Rožňavský okruh
- Štítnický okruh
- Jelšavský okruh

3.2 Spôsob získavania údajov a ich zdroje

Na získavanie primárnych údajov v diplomovej práci bol použitý dotazník, ktorý bol vypracovaný za účelom získania čo najviac informácií a dát. Dotazník práce sme spracovali pomocou formulárov Google, skladal sa zo 16 otázok zameraných na aktuálny stav Gotickej cesty ako aj o vedenie štatistiky o návštevnosti a šiestich ďalších otázok zameraných na financovanie a budúci rozvoj pamiatok. Prieskum prebiehal v časovom rozmedzí od

01.11.2021 do 15.01.2022. Hlavným cieľom prieskumu je navrhnúť možnosti zatraktívnenia a budúceho rozvoja Gotickej cesty na základe zhodnotenia jej aktuálneho stavu pomocou ekonomických ukazovateľov a jej fungovania ako produktu cestovného ruchu.

Objektom skúmania v diplomovej práci boli priamo pamiatky, ktoré sa nachádzajú pozdĺž Gotickej cesty. Z celkového počtu 70 oslovených obcí, pamiatok a farností na dotazník odpovedalo 30. Prieskum bol uskutočnený v dvoch kolách z dôvodu nízkej účasti na elektronickom vyplnení rozposlaných dotazníkov a taktiež kvôli nedostatku kontaktov, ktorými pamiatky disponovali. V prvej časti zberu primárnych údajov boli dotazníky rozosielené elektronickou formou pracovníkom pamiatok na Gotickej ceste a taktiež priamo farnostiam a obciam, pod ktoré pamiatky spadali. V druhej časti zberu primárnych údajov som absolvoval rimavsko-gemerský okruh a taktiež časť zo spišského okruhu Gotickej cesty. Počas návštevy pamiatok som sa priamo stretol s prevádzkovateľmi pamiatok alebo dobrovoľníkmi pracujúcimi pre danú pamiatku a pomocou pozorovacej metódy a osobného rozhovoru som zhromaždil faktické údaje o kvalitatívnej a kvantitatívnej stránke skúmaného problému.

Na získanie sekundárnych údajov sme využili širokú škálu zahraničných a slovenských databáz, medzinárodné a národné správy, webové stránky, publikácie, výročné správy, domáce a zahraničné knihy a taktiež údaje poskytnuté štatistickým úradom Slovenskej republiky a Ministerstvom dopravy a výstavby.

3.3 Metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov

Na analýzu primárnych údajov z dotazníkového prieskumu som využil deskriptívny kvantitatívny prístup. Odpovede z dotazníka som spracoval v programe Excel kde som ich následne analyzoval. Taktiež som využil deskriptívnu štatistiku pri analýze údajov poskytnutými štatistickým úradom a zapracoval ich do celkovej analýzy. Pri analýze údajov som taktiež zapojil kvalitatívny prístup kde som skúmal javy a problémy v autentickom prostredí z individuálnych rozhovorov s pracovníkmi pamiatok. Dôležitou časťou analýzy údajov v práci je aj pozorovanie a porovnávanie. Práve porovnávanie som využil v diplomovej práci na zistenie zhodností a rozdielov medzi komparatívnymi trasami.

4 Výsledky práce

4.1 Zhodnotenie ekonomických ukazovateľov v cestovnom ruchu vo vybratých lokalitách na trase Gotickej cesty

Nasledujúca časť práce sa zameriava na zodpovedanie cieľa, ktorý sme si stanovili, a tým je zhodnotiť ekonomický rast na základe ekonomických ukazovateľov z konkrétnych oblastí, ktoré sú súčasťou Gotickej cesty od roku 2016 až po súčasnosť.

Na začiatok si musíme uvedomiť, že cestovný ruch je neoddeliteľnou a významnou súčasťou ekonomiky Slovenskej republiky a podieľa sa na tvorbe národného hospodárstva krajiny. Podiel cestovného ruchu na ekonomike Slovenskej republiky závisí od jeho príspevku k tvorbe hrubého domáceho produktu, pridanej hodnoty, ale taktiež aj od celkovej zamestnanosti v cestovnom ruchu. Pred vypuknutím pandémie COVID-19 patril cestovný ruch celosvetovo k najväčším a najdynamickejším odvetviám hospodárstva, ktoré od začiatku milénia prispievalo k svetovému HDP (Statista, 2021). Tak to bolo aj na Slovensku a počet návštevníkov Slovenska mal až do vypuknutia pandémie COVID-19 dlhodobý rastúci trend, a to rovnako u domácich i zahraničných návštevníkov. Od roku 2009, kedy Slovensko navštívilo 3,381,354 ľudí, sa počet návštevníkov v priebehu jednej dekády takmer zdvojnásobil. Tento nárast návštevníkov mal vplyv aj na celkovom podiele cestovného ruchu na HDP Slovenska, ktorý v roku 2009 predstavoval podiel cestovného ruchu na HDP Slovenska 2,1% pričom pred pandemickým obdobím v roku 2018 tento podiel predstavoval 2,74% (Tajtáková, 2021).

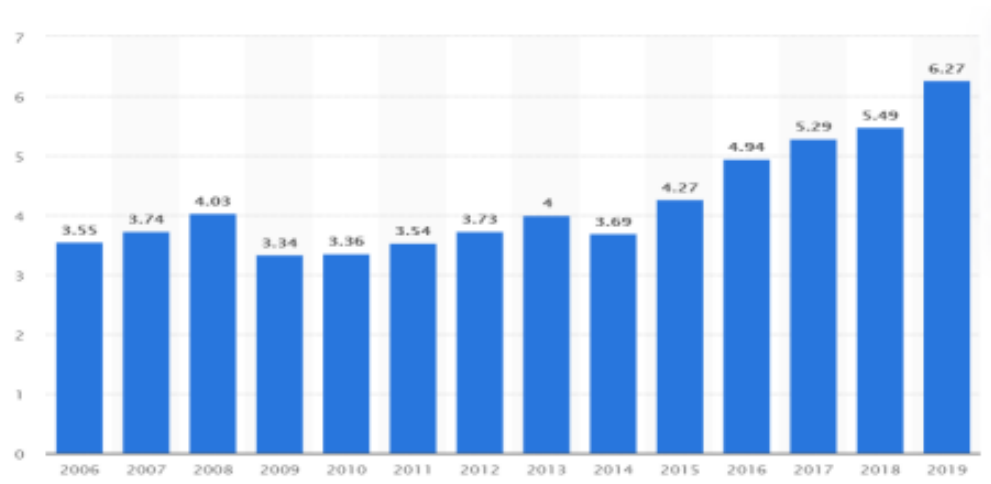
Tabuľka č.3: Podiel cestovného ruchu na hrubom domácom produkte Slovenskej republiky .

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Priamy HDP CR						
Priama hrubá pridaná hodnota CR celkom	1 453 135	1 344 424	1 667 222	1 762 122	1 776 764	1 963 223
Čisté dane na produkty v CR	253 686	259 101	352 712	366 922	385 617	432 660
Priamy HDP CR	1 706 821	1 603 525	2 019 934	2 129 044	2 162 381	2 395 883
HDP EKONOMIKY						
Pridaná hodnota ekonomiky	66 007 137	67 328 228	69 267 382	71 515 238	75 369 008	78 190 539
Čisté dane na produkty ekonomiky	6 647 961	7 180 384	7 692 056	7 789 878	8 420 420	9 226 047
HDP ekonomiky	72 655 098	74 508 612	76 959 438	79 305 116	83 789 428	87 416 586
Podiel priameho HDP CR na HDP EKONOMIKY v %						
Podiel priamej HPH CR na PH ekonomiky	2,20	2,00	2,41	2,46	2,36	2,51
Podiel ČDP CR na ČDP ekonomiky	3,82	3,61	4,59	4,71	4,58	4,69
Podiel priameho HDP CR na HDP ekonomiky	2,35	2,15	2,62	2,68	2,58	2,74

Zdroj : satelitný účet 2013 – 2018.

Z nasledujúceho grafového zobrazenia vyplýva, že v posledných rokoch návštevnosť Slovenska v cestovnom ruchu mala rastúcu tendenciu až na posledný rok 2020 kedy na Slovensku prepukli prvé príznaky nákazy korona ochorenia.

Graf č.1: Vývoj celkového počtu návštevníkov Slovenska v rokoch 2006 až 2019.

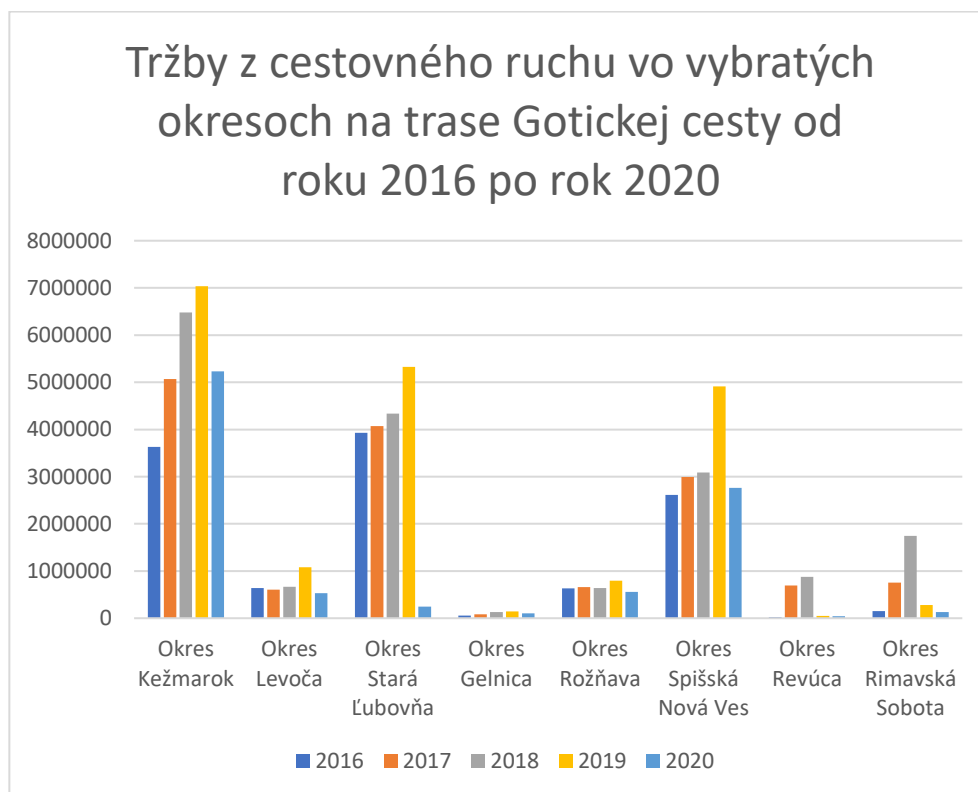

Zdroj : Statista, 2019. *Údaje z rôznych štatistických zisťovaní vykazujú mierne odchýlky.

Do roku 2019 prevažoval na Slovensku domáci turizmus a na celkovej návštevnosti Slovenska sa podieľal výraznejšie ako zahraničný. Domáci turizmus bol počas celej dekády od roku 2009 až po rok 2019 pomerne stabilný a v roku 2019 dosahoval hodnotu 61.52% z celkového počtu návštevníkov. Takmer vo všetkých krajoch počas týchto rokov dominoval domáci turizmus, výnimkou bol Bratislavský a Trnavský kraj (Tajtáková, 2021).

Od roku 2016 sa rastúca tendencia cestovného ruchu na Slovensku, a taktiež v okresoch, na ktorých sa nachádza trasa Gotickej cesty, prejavila aj na zvýšených tržbách vyplývajúcej primárne z aktívneho cestovného ruchu. Ako môžeme vidieť na nasledujúcom grafe tržby rapídne stúpili od roku 2016 po rok 2019 v každom z vybratých okresov. Kritický zlom nastal až v roku 2020, ktorý, ako už bolo spomínané, ovplyvnila pandemická situácia. Treba však uviesť, že nasledujúci graf zobrazuje celkové tržby z cestovného ruchu v daných okresoch a nie je teda jasné koľko tržieb vygenerovali práve pamiatky spadajúce pod trasu Gotickej cesty.

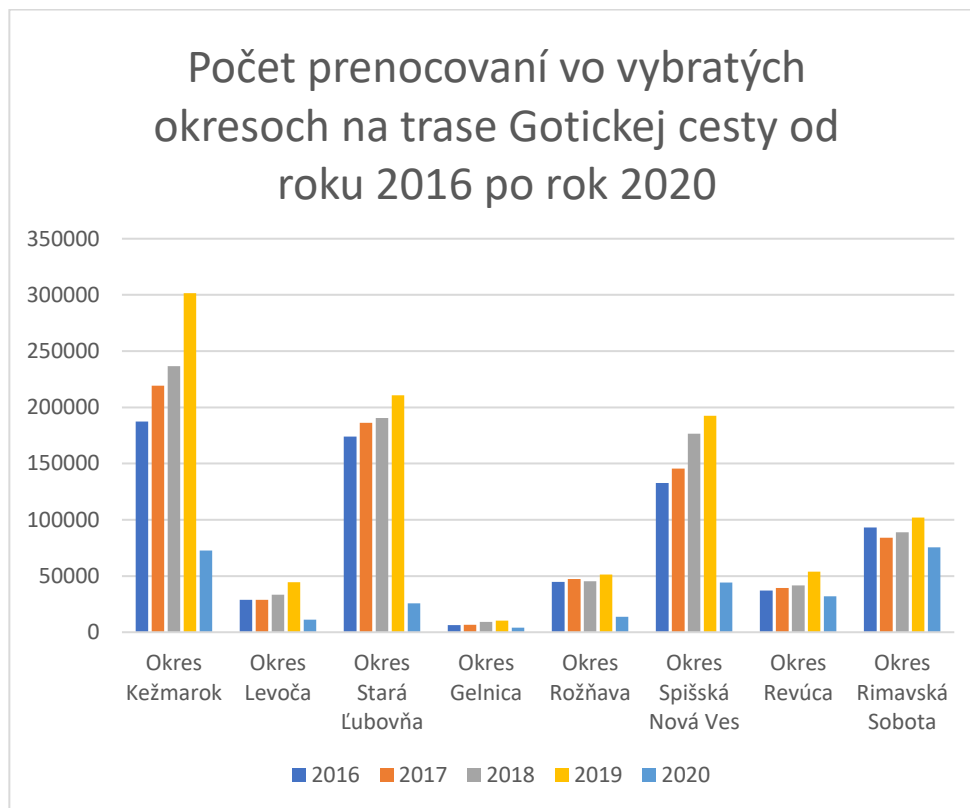
Graf č.2: Tržby z cestovného ruchu vo vybratých okresoch na trase Gotickej cesty or roku 2016 po rok 2020.

Zdroj: vlastné spracovanie.

Nasledujúcim ekonomickým ukazovateľom, ktorý je nutné sledovať pri cestovnom ruchu je počet prenocovaní v danej oblasti alebo destinácií. Počet prenocovaní vo vybratých okresoch, ktorými prechádza trasa Gotickej cesty od roku 2016 výrazne vzrástol. Priemerný počet prenocovaní sa však od roku 2016 po rok 2019 výrazne nezmenil a vo všetkých okresoch sa pohyboval medzi 2,5 až 3,5 nocí. To svedčí o potenciále v daných oblastiach pre budúci rozvoj cestovného ruchu.

Graf č.3: Počet prenocovaní vo vybratých okresoch na trase Gotickej cesty od roku 2016 až po rok 2020.

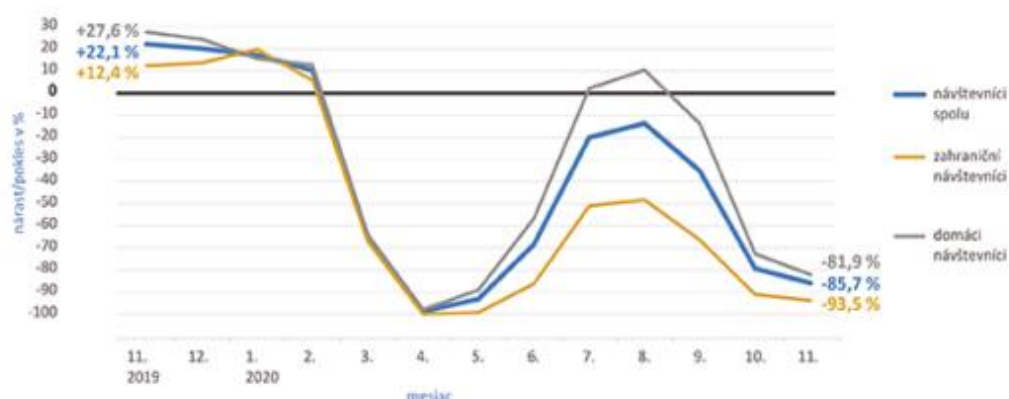
Zdroj: vlastné spracovanie.

4.2 Dopad pandémie COVID 19 na návštevnosť Gotickej cesty

Pandémia koronavírusu v roku 2020 ovplyvnila životy ľudí na celom svete a otriasla mnohými oblasťami ekonomiky pričom vyvolala tiež globálnu hospodársku krízu. Preto sa nasledujúca časť diplomovej práce zameriava práve na dopad pandémie na návštevnosť pamiatok na trase Gotickej cesty.

Vzhľadom na samotný charakter pandémie, sektor cestovného ruchu bol jedným z prvých a najzasiahnutejších odvetví, ktorý bol bezprostredne ovplyvnený prepuknutím COVID-19. Od začiatku prepuknutia pandémie na Slovensku v roku 2020 generuje cestovný ruch straty nevídaných rozmerov a to najmä v mestách či regiónoch, v ktorých je cestovný ruch dôležitou súčasťou hospodárstva (Sba, 2020).

Graf č.4: Vývoj počtu návštevníkov Slovenska – medziročná zmena roku 2019 oproti roku 2020.

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020.

Práve tento rok sa podľa prieskumu štatistického úradu SR stal kritický pre cestovný ruch, a to nielen v našej krajine, ale celosvetovo. Na území Slovenska evidujeme pokles návštevníkov v cestovnom ruchu v porovnaní s rokom 2019 až o 50,1% čo predstavuje pokles až o 3 254 000 návštevníkov. Tento pokles tvorili domáci návštevníci v počte 2,4 milióna čo predstavovalo pokles z predchádzajúceho roka až 40,5% a pri zahraničných návštevníkoch dokonca až o 65,5% oproti roku 2019. Tento výrazný pokles ovplyvnený korona krízou vysoko presiahol finančnú krízu z roku 2007 a 2008 pri ktorej sa evidoval pokles návštevníkov o 500 000 a bol považovaný za doposiaľ najväčší v histórii samostatného fungovania Slovenskej republiky (Tajtáková, 2021).

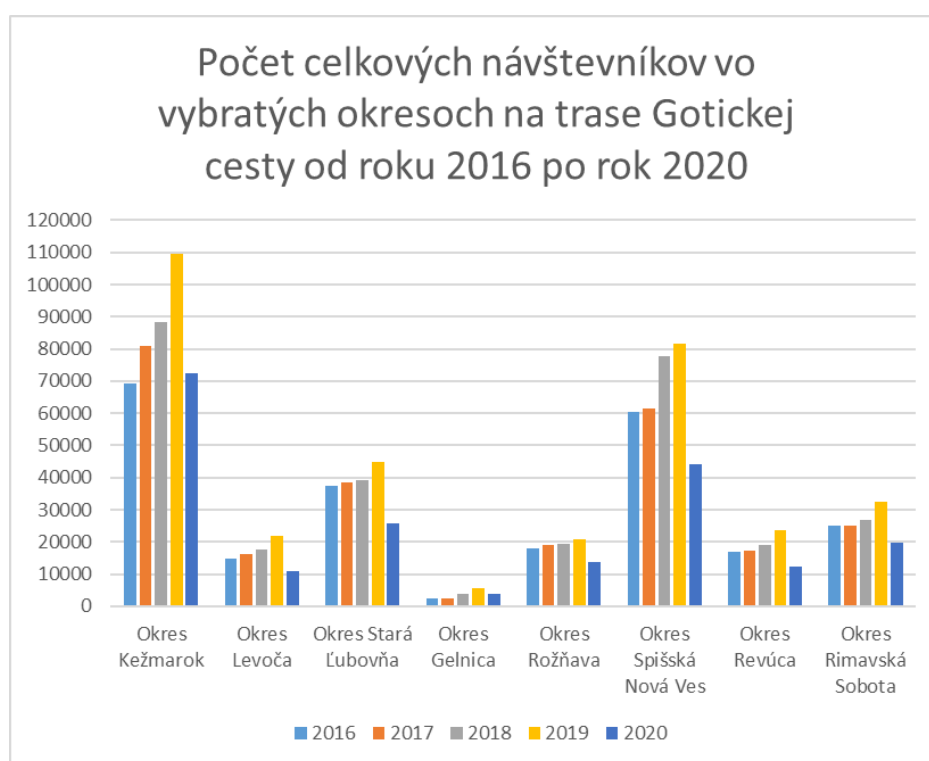
Graf č.5: Počet návštevníkov Slovenskej republiky v roku 2020.

Zdroj : Slovakia Travel , www.mindop.sk www.slovakia.travel

Pokles celkových návštevníkov v cestovnom ruchu z dôvody korona krízy evidujeme aj vo vybraných okresoch, v ktorých sa nachádzajú pamiatky spadajúce pod kultúrno-poznávaciu trasu Gotickej cesty. Ako môžeme vidieť z nasledujúceho grafu, kultúrno-poznávacia trasa Gotickej cesty prechádza cez 9 okresov, a to cez okres Kežmarok, Levoča, Poprad, Stará Ľubovňa, Gelnica, Rožňava, Spišská Nová Ves, Revúca a okres Rimavská Sobota. Pri všetkých vybraných okresoch bol zaznamenaný nárast návštevníkov v cestovnom ruchu od roku 2016 do roku 2019 a následný rapídny pokles v roku 2020, a to hlavne kvôli korona kríze, ktoré zasiahla Slovenskú republiku.

Graf č.6: Počet celkových návštevníkov vo vybratých okresoch na trase Gotickej cesty od roku 2016 po rok 2020.

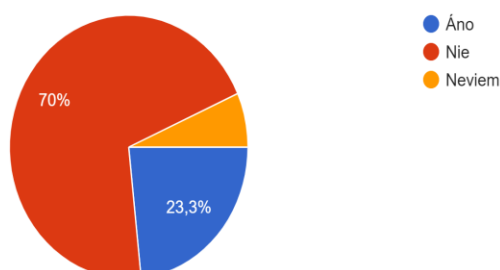
Zdroj : vlastné spracovanie.

I navzdory tomu, že niektoré kultúrne pamiatky na trase Gotickej cesty na základe realizovaného primárneho prieskumu hlásili počas korona krízy nárast návštevníkov, išlo iba o krátkodobý nárast v priebehu uvoľnených opatrení a z celkového hľadiska návštevnosť Gotickej cesty počas pandemického obdobia, ktoré započalo v roku 2020 výrazne klesla. Až 70 % kultúrnych pamiatok na trase Gotickej cesty odpovedalo, že zaznamenali nižšiu návštevnosť počas korona krízy ako v predchádzajúcom období. Iba 23 % sa vyjadrilo, že zaznamenali nárast návštevníkov a 7% sa vyjadrilo, že nevie porovnať či ich pamiatku navštívilo viac alebo menej návštevníkov ako predchádzajúce roky.

Graf č.7: Porovnanie návštevnosti Gotickej cesty súčasného obdobia z predpandemickým.

Zaznamenali ste počas korona krízy väčší záujem o návštevu Gotickej cesty vo vašej oblasti ako v predchádzajúcich rokoch?

30 odpovedí

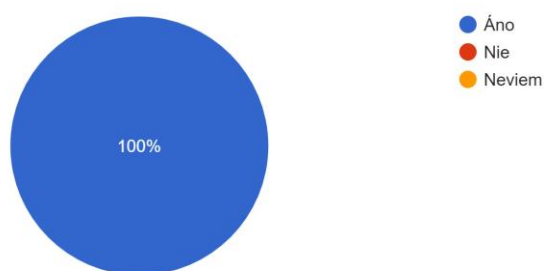
Zdroj : vlastné spracovanie, formulár Google.

Výrazný pokles návštevníkov Gotickej cesty v porovnaní z pred pandemickým obdobím však neovplyvnil fakt, že kultúrno-poznávacia trasa je stále atraktívna pre zahraničných turistov. Všetky pamiatky ktoré sa zapojili do prieskumu odpovedali, že trasu navštevujú aj zahraniční turisti pričom pri spišskom okruhu Gotickej cesty prevažne išlo o Poľských a Českých turistov a pri rimavsko–gemerskom okruhu prevažovali návštevníci z Maďarska. Taktiež o trasu prejavili záujem aj nemeckí turisti.

Graf č.8: Návštevnosť Gotickej cesty zahraničnými turistami.

Navštevujú konkrétnu pamiatku aj zahraniční turisti?

30 odpovedí

Zdroj : vlastné spracovanie, formulár Google.

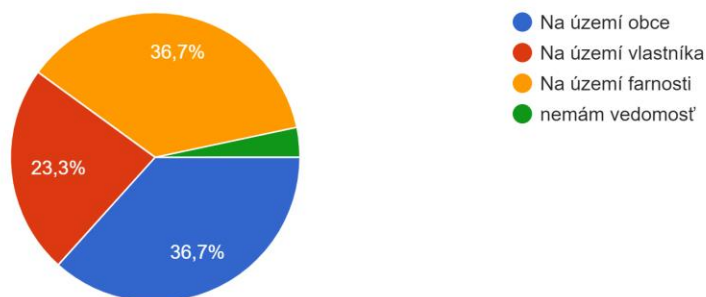
4.3 Analýza súčasného stavu Gotickej cesty

Objektom skúmania diplomovej práce boli konkrétne pamiatky na trase Gotickej cesty a ich pracovníci, ktorí boli oslovení na základe autorského dotazníka vytvoreného pomocou formuláru Google. Prieskum tvorilo 16 otázok zameraných na aktuálny stav Gotickej cesty ako aj o vedení štatistiky o návštevnosti a šiestich ďalších otázok zameraných na financovanie a budúci rozvoj pamiatok. Z celkového počtu 70 oslovených obcí, pamiatok a farností na dotazník odpovedalo 30. Prieskum prebiehal v časovom rozmedzí od 01.11.2021 do 15.01.2022.

Začiatok prieskumu bol zameraný na zistenia, na akom území sa konkrétne pamiatky spadajúce pod Gotickú cestu nachádzajú a kto je tým pádom vlastníkom danej pamiatky. Z nasledujúceho dotazníkového prieskumu vyplýva, že 36,7% pamiatok sa nachádza na území obce a tým pádom ich vlastními sú obce. Zvyšných 36,7% patrí k farnostiam a 23,3% sa nachádza na území súkromného vlastníka.

Graf č.9: Na akom území sa nachádza daná pamiatka.

Na koho území sa nachádza daná pamiatka?
30 odpovedí

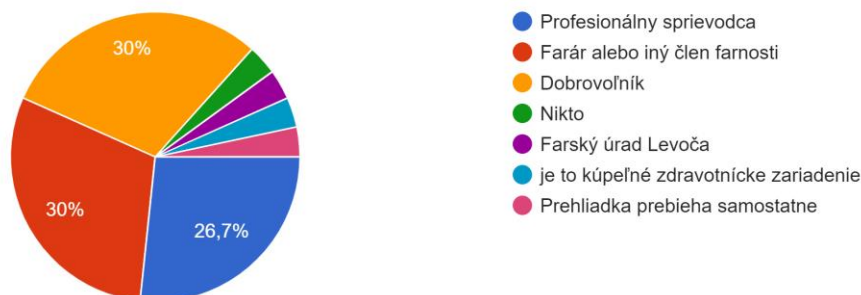
Zdroj: vlastné spracovanie, formulár Google.

Na otázku kto má na starosti sprievodcovskú činnosť konkrétnej pamiatky 30% respondentov odpovedalo, že sprievodcovská činnosť prebieha buď dobrovoľníkom, alebo farárom či iným členom farnosti a 26,7% pamiatok disponuje vlastným profesionálnym sprievodcom.

Graf č.10: Sprievodcovská činnosť pamiatky.

Kto má na starosti sprievodcovskú činnosť konkrétnej pamiatky?

30 odpovedí

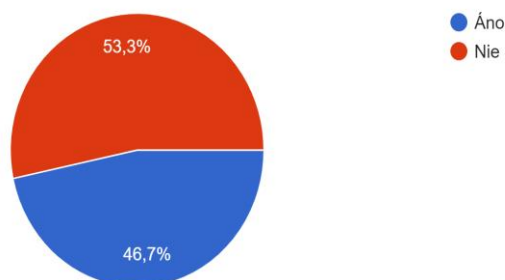
Zdroj: vlastné spracovanie, formulár Google.

Nasledujúca časť prieskumu bola zameraná na evidenciu štatistiky o návštevnosti v konkrétnych pamiatkach na trase Gotickej cesty. Z opýtaných pamiatok 53,3% odpovedalo, že štatistiku o turistickej návštevnosti neevidujú hlavne z dôvodov ako je nedostatok času na evidenciu štatistiky, nedostatok personálu a nedostatočného technického vybavenia. Zvyšných 46,7% pamiatok odpovedalo, že štatistiku o návštevnosti evidujú avšak po osobnom rozhovore s prevádzkovateľmi pamiatok vyplynulo, že prevažne ide o evidenciu štatistiky pomocou knihy návštev. Nájde tu však aj pamiatky, ktoré evidujú štatistiku o návštevnosti pomocou predaných lístkov alebo priamo pracovníkmi pamiatok. Medzi takéto pamiatky patrí napríklad kaštieľ Betliar, Spišský hrad či Ochtinská aragonitová jaskyňa.

Graf č.11: Zaznamenávate si štatistiku o turistickej návštevnosti?

Zaznamenávate si štatistiku o turistickej návštevnosti?

30 odpovedí

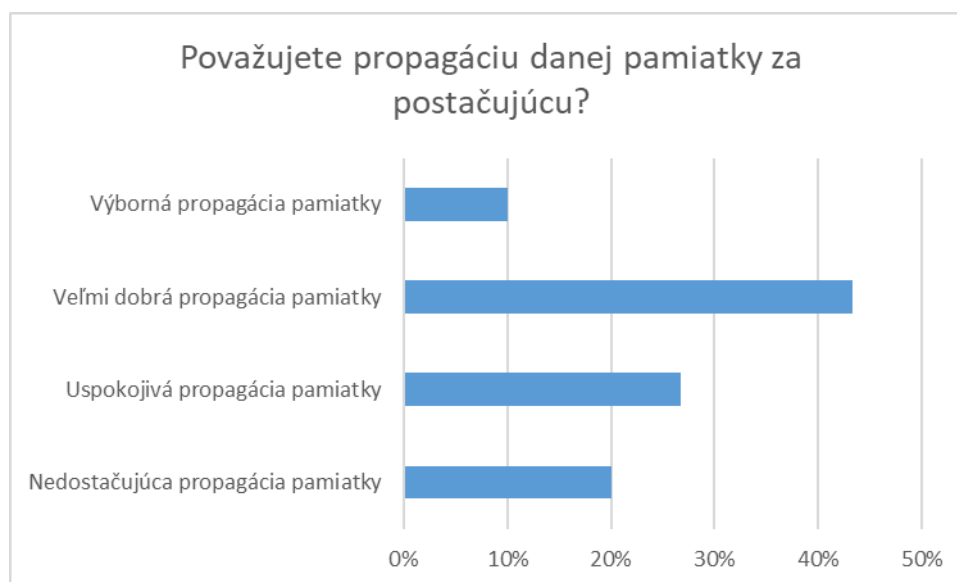

Zdroj: vlastné spracovanie, formulár Google.

Nasledujúci prieskum bol zameraný na zistenia ohľadom toho, či sa pracovníci na danej pamiatke aktívne podieľajú na fungovaní alebo propagácii pamiatky a v prípade, že daná pamiatka vedie štatistickú evidenciu o návštevnosti v čom vidia jej najväčší prospech.

Na prvú položenú otázku nadmerná väčšina odpovedala áno. Pracovníci pamiatky sa starajú o jej údržbu, sprievodcovskú činnosť, ale taktiež podporujú propagačnú činnosť pamiatky či už reklamou na sociálnych sieťach alebo pomocou iných propagačných materiálov, ako sú letáky, miestne noviny alebo predaj tematických suvenírov. Avšak na otázku či považujú propagáciu danej pamiatky za postačujúcu 20% odpovedalo, že podľa nich ide o nedostačujúcu propagáciu danej pamiatky a 26,7% odpovedalo, že propagácia pamiatky je postačujúca. Najčastejšie respondenti hodnotili propagáciu pamiatok za veľmi dobrú a iba 10% sa vyjadrilo, že propagácia pamiatok na trase Gotickej ceste je výborná.

Graf č.12: Považujete propagáciu danej pamiatky za postačujúcu?

Zdroj: vlastné spracovanie, formulár Google.

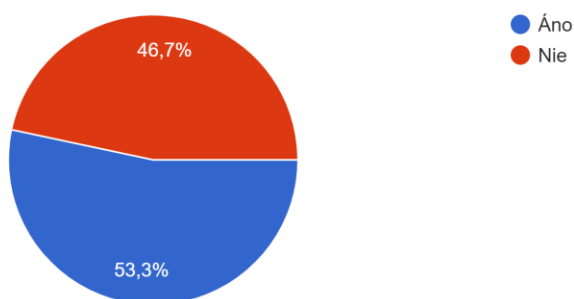
Na druhú položenú otázku ohľadne vedenia štatistiky, väčšina respondentov odpovedala, že vo vedení štatistiky o návštevnosti vidia prínos pre pamiatku, a to hlavne preto, že návštevnosť vedie porovnávať s predošlým obdobím, vedie vďaka nej lepšie prispôbiť podmienky, nastaviť produkt, a taktiež evidencia o návštevnosti naznačuje úspešnosť fungovania pamiatky a jej rozvoj.

Nasledujúca časť dotazníka bola zameraná na to či je potrebné si konkrétnu návštevu pamiatky vopred rezervovať, akým spôsobom, a či konkrétna pamiatka disponuje internetovou stránkou. Z opýtaných respondentov 53,3% odpovedalo, že je potrebné si návštevu pamiatky vopred rezervovať pričom sa prevažne jednalo o rezerváciu po

telefonickom dohovore aspoň deň pred návštevou pamiatky. V druhom prípade, kde 46,7% respondentov odpovedalo, že návštevu pamiatky si nemusíte vopred rezervovať, sa prevažne jednalo o evanjelické kostoly a múzeá či hrady, ktoré sú sprístupnené verejnosti v pracovných dňoch.

Graf č.13: Je potrebné si návštevu pamiatky vopred rezervovať telefonicky, elektronicky alebo inou formou?

Je potrebné si návštevu pamiatky vopred rezervovať telefonicky, elektronicky alebo inou formou?
30 odpovedí

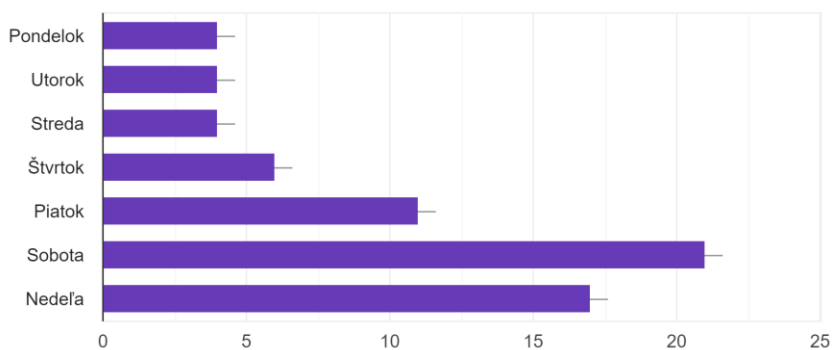

Zdroj: vlastné spracovanie, formulár Google.

Medzi najvyťaženejšie dni kedy konkrétne pamiatky turisti navštevovali najviac patrí prevažne víkend čiže sobota, nedeľa a piatok.

Graf č.14: Ktorý deň je daná pamiatka najviac navštevovaná?

Ktorý deň je daná pamiatka najviac navštevovaná?
30 odpovedí

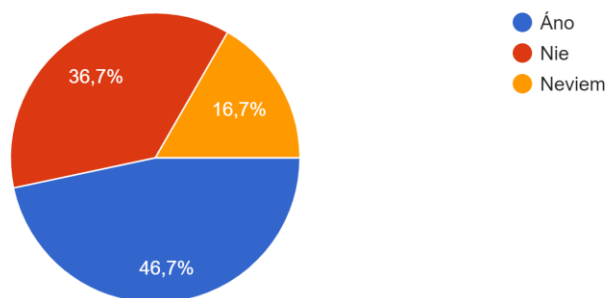

Zdroj: vlastné spracovanie, formulár Google.

Z prieskumu taktiež vyplynulo, že 46,7% pamiatok spadajúce pod Gotickú cestu disponuje svojou vlastnou internetovou stránkou, 36,7% internetovou stránkou nedisponuje. Zvyšok opýtaných respondentov nám nevedelo odpovedať či daná pamiatka disponuje alebo nedisponuje internetovou stránkou.

Graf č.15: Disponuje konkrétna pamiatka internetovou stránkou?

Disponuje konkrétna pamiatka internetovou stránkou?
30 odpovedí

Zdroj: vlastné spracovanie, formulár Google.

V prípade pamiatok, ktoré internetovou stránkou disponujú išlo prevažne o internetové stránky farností evanjelických kostolov a tieto internetové stránky neposkytovali dostatočné informácie pre potencionálnych návštevníkov Gotickej cesty.

4.4 Finančná udržateľnosť pamiatok Gotickej cesty

Účtovná uzávierka združenia Gotickej cesty nie je verejne dostupná v registri účtovných závierok a nie je zverejnená ani v databáze finstat. Je preto náročné zistiť z akých zdrojov Gotická cesta a jej pamiatky čerpajú finančné prostriedky a ako ich následne využívajú.

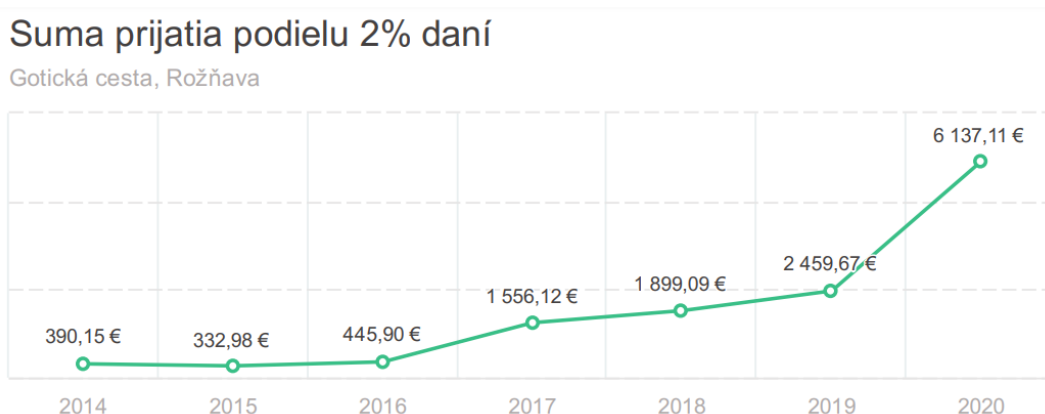
Prieskum však poukázal na to, že podľa § 28 ods. 2 písm. a) zákona č. 49/2002 Z. z. je vlastníč národnej kultúrnej pamiatky povinný vykonávať na svoje náklady základnú ochranu národnej kultúrnej pamiatky, pričom má možnosť podľa § 34 ods. 1) zákona požiadať obec alebo ministerstvo kultúry o dotáciu. Ministerstvo poskytuje finančné prostriedky na obnovu alebo reštaurovanie národných kultúrnych pamiatok prostredníctvom dotačného systému MK SR v programe Obnovme si svoj dom (citácia zákona).

To znamená, že okrem vlastných zdrojov môže vlastníč pamiatky žiadať o nasledujúce príspevky a to nasledovne zo :

- Štátneho rozpočtu
- Štrukturálnych fondov
- Dotácií z rozpočtu samosprávnych krajov

V prípade využitia štátneho rozpočtu, dotačný systém Ministerstva Kultúry Slovenskej republiky ponúka finančné príspevky v rámci programu Obnovme si svoj dom, ktorý je určený na obnovu národných kultúrnych pamiatok, a ktorý využívajú aj pamiatky na trase Gotickej cesty. Združenie Gotickej cesty pomáha vlastníkom pamiatok vypracovať žiadosť, ktorá sa neskôr posiela na MK SR a taktiež vlastníkom pamiatok pomáha s povinným spolufinancovaním 5% cez spoločný projekt so Stredoeurópskou nadáciou pod názvom "Vlastník v núdzi-pamiatka v ohrození" na ktorý sa používajú prostriedky získané z podielu dvoch percent z daní (Šmelková, osobná komunikácia, 4. januára 2022).

Graf č.16: Čiastka prijatého 2% podielu z daní dobrovoľníkov pre Gotickú cestu od roku 2014 až po rok 2020.

Zdroj: Fostat.sk

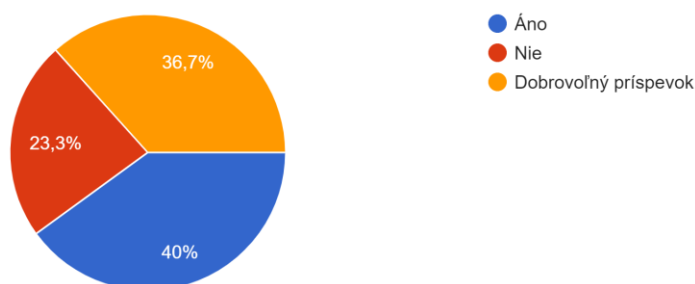
Do projektu Vlastník v núdzi sa v roku 2020 vložilo 2804 € a k týmto financiám do projektu prispela taktiež Stredoeurópska nadácia sumou 2000 €. Finance boli použité na obnovu 5 pamiatok v celkovej sume 4804 € čo presahuje príspevok z roku 2019 ktorý dosahoval čiastku 4556 €.

V prípade, využitia štrukturálnych fondov medzi Slovenskom a Európskou komisiou vznikla Dohoda o partnerstve, ktorá v najbližších 10 rokov ponúka využívanie európskych štrukturálnych a investičných fondov vo výške 15.3 mld. Eur. Pamiatky teda môžu žiadať o príspevky z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Kohézneho fondu, Európskeho sociálneho fondu a Fondu solidarity EÚ.

Prieskum finančnej udržateľnosti pamiatok na trase Gotickej cesty poukázal na to, že v prípade 40% pamiatok je vstup spoplatnený podľa uvedeného cenníka zverejneného na stránkach pamiatok a 36,7% odpovedalo, že vstup je na báze dobrovoľného príspevku. 23,3% respondentov sa vyjadrilo, že vstupy sú zadarmo.

Graf č.17: Spoplatnenie vstupov ku konkrétnym pamiatkam.

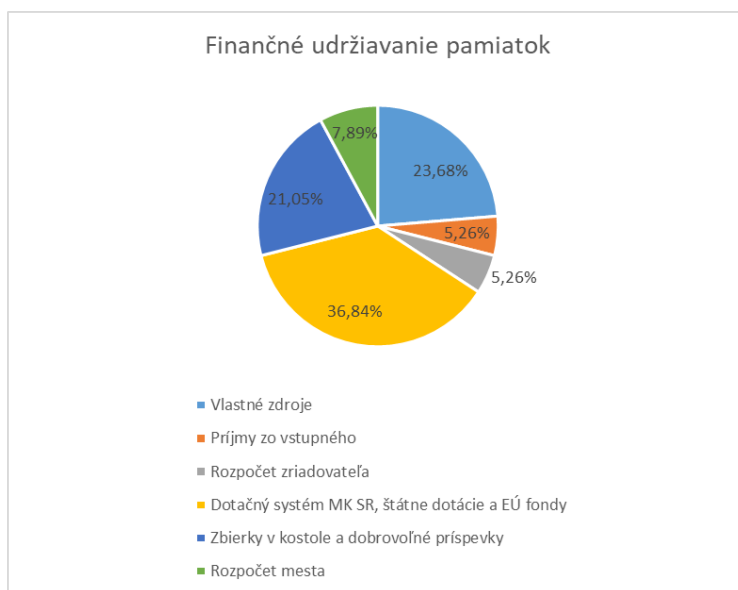
Sú vstupy pre návštevníkov spoplatnené?
30 odpovedí

Zdroj: vlastné spracovanie, formulár Google.

V tomto prípade teda určitú časť finančných zdrojov tvoria aj zisky z predaja vstupeniek, no nie všetky pamiatky sú spoplatnené, a preto je potrebné na udržiavanie pamiatok získať financie aj z iných zdrojov. V prípade finančnej udržateľnosti pamiatok 5,26% opýtaných respondentov uviedlo, že ich príjmy tvoria práve príjmy z predaja vstupeniek. Najväčší podiel podľa prieskumu majú na finančnej udržateľnosti pamiatok práve spomínané štátne dotácie a EÚ fondy ako aj dotačný systém MK SR. Medzi najviac využívanými dotačnými systémami patrí práve už spomínaný projekt Obnovme si svoj dom a Vlastník v núdzi. Druhý a tretí najväčší podiel tvoria vlastné zdroje pamiatok z 23,68% a zbierky v kostole a dobrovoľné príspevky z 21,05%.

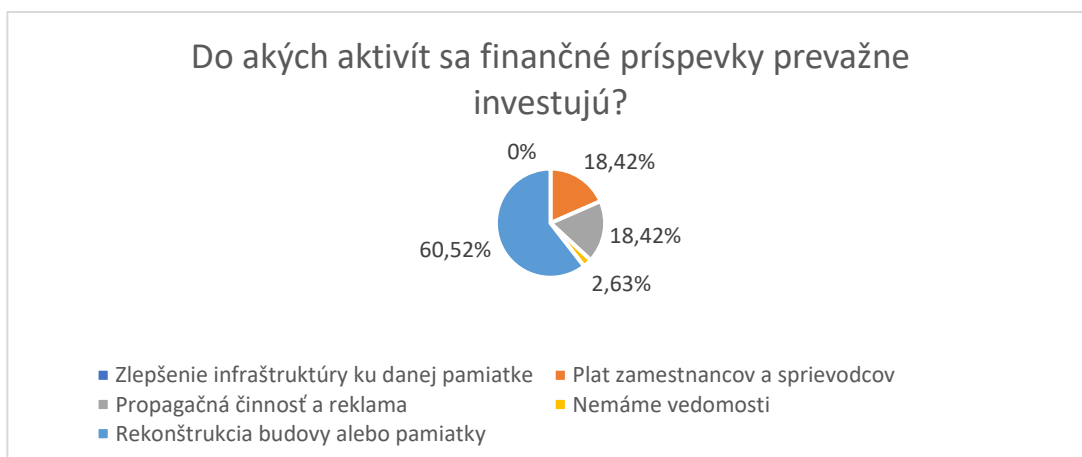
Graf č.18: Finančné udržiavanie pamiatok.

Zdroj: vlastné spracovanie, formulár Google.

V prípade prieskumu zameraného na využitie týchto finančných príspevkov až 60,52% pamiatok využíva finančné zdroje na rekonštrukciu budovy alebo pamiatky. 18,42% príspevkov sa využíva na propagačnú činnosť a marketing, a taktiež na plat zamestnancov a sprievodcov. Finančné príspevky sa najmenej využívajú na zlepšenie infraštruktúry k danej pamiatke a niektoré pamiatky taktiež uviedli, že nemajú vedomosť ako sa finančné príspevky využívajú.

Graf č.19: Investícia finančných príspevkov.

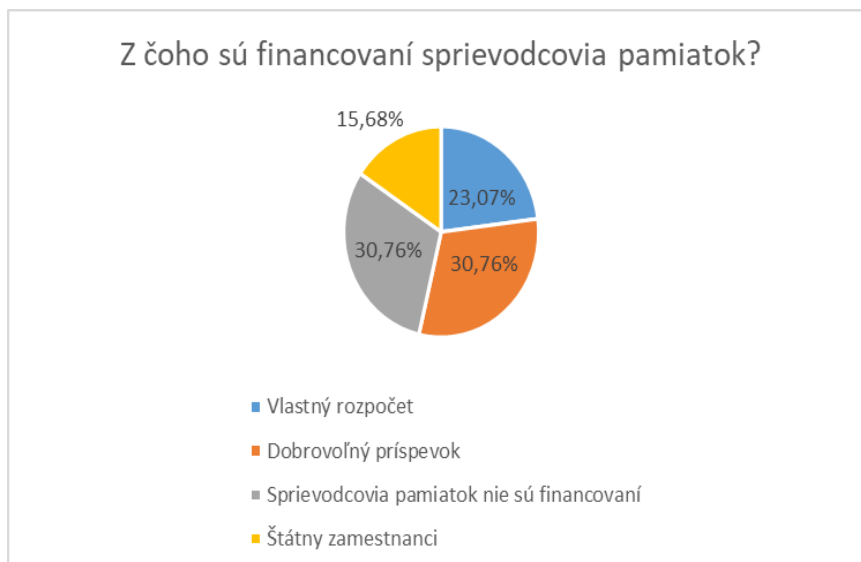

Zdroj: vlastné spracovanie, formulár Google.

Prieskum sa taktiež zameriaval na financovanie sprievodcov pamiatok, v prípade, že pamiatky ponúkali sprievodcovskú činnosť až 30,76% sprievodcov sú financovaní na

základe dobrovoľného príspevku, 30,76% sprievodcov dokonca nie sú financovaní vôbec a zvyšok tvorí financovanie z vlastného rozpočtu alebo sú títo pracovníci vedení ako štátni zamestnanci.

Graf č.20: Financovanie sprievodcov pamiatok.

Zdroj: vlastné spracovanie, formulár Google.

4.5 Komparácia Gotickej cesty so Svätajakubskou cestou

Svätajakubská cesta na Slovensku, ktorá spája pútnické mesta na prieč celým Slovenskom od východu až po západ je považovaná za pútnickú magistrálu, ktorej hlavná vetva začína práve v Košiciach a smeruje cez územie Slovenska až do Bratislavy, kde sa ďalej napája v rakúskom mestečku Wolfstahl na európsku sieť pútnických ciest, ktoré tvoria najznámejšiu pútnickú trasu Európy až do samotného španielskeho mestečka Santiago de Compostela.

K celoeurópskej sieti sa Slovensko pripojilo v roku 2016 a to hlavne zásluhou Kolumbijčana Castora Enriqueho Sancheza Rodrigueza žijúceho dlhé roky na Slovensku. Práve on započal prvé aktivity smerujúce k vyznačeniu trasy a oživenia Svätajakubskej púti. Taktiež založil občianske združenie Priatelia Svätajakubskej cesty na Slovensku a spoločne s historikmi obnovil pôvodné pútnické trasy.

Magistrála vznikla na území Slovenska s cieľom zvýšiť náboženské povedomie konkrétnych historických miest nachádzajúcich sa na pútnickej trase. Trasa má ambíciu stať sa plnohodnotnou súčasťou celoeurópskej siete kultúrnych ciest a jej charakteristickými znakmi je práve existujúca infraštruktúra, služby a hlavne cirkevná, kultúrna, sponzorská

a politická podpora. Súčasná trasa Svätajakubskej cesty je vytvorená na báze pôvodnej historickej trasy, ktorú prevažne využívali stredoveký pútnici. Avšak v súčasnej dobe je trasa prispôsobená už existujúcej infraštruktúre turistických chodníkov a cyklotrás. Trasa Svätajakubskej cesty na Slovensku dosahuje dĺžku približne 650 kilometrov a tvoria ju prevažne stredoveké pútnické koridory a prírodné, cirkevné či kultúrne miesta. Celková trasa je rozdelená na deväť etáp, ktorá sa nasledovne delia na menšie úseky podľa zaujímavosti, dĺžky a náročnosti. Počas celej dĺžky trasy sa stretnete s originálnym značením trasy, a to hlavne v podobe nálepky mušli, ktorá sa stala symbolom Svätajakubskej cesty. Toto značenie najčastejšie nájdete na smerníkoch cyklotrás, ale taktiež na samostatných turistických tabuliach či cestných komunikáciách (Jakubská cesta, 2021).

Obrázok č.8: Porovnanie označenia na trasách Svätajakubskej a Gotickej cesty.

Zdroj : vlastné spracovanie.

Nasledujúca časť diplomovej práce je zameraná práve na komparáciu Svätajakubskej cesty s kultúrno-poznávacou Gotickou cestou. Táto cesta síce nespĺňa podmienku zahraničného pôvodu, no jej vetvy presahujú štátne hranice a obe tieto trasy majú toho veľa spoločného. I napriek tomu, že Svätajakubská cesta je podstatne mladšia a bola založená v roku 2012 narozdiel od Gotickej cesty, ktorá vznikla ako prvá kultúrno poznávacia cesta na Slovensku už v roku 1996, obe cesty majú za cieľ vytvoriť trasu, ktorá bude vychádzať z historických faktov a bude atraktívna a dostupná pre všetkých turistov. Na tomto ciele sa v oboch prípadoch podieľajú aj občianske združenia, ktoré boli založené za účelom podieľania sa na propagácii pamiatok, ich obnove a ochrane. Ako je uvedené v nasledujúcej tabuľke obe trasy dosahujú rovnakú dĺžku, a to 650 kilometrov, a v oboch prípadoch sú trasy značené špecifickým symbolom, ktorý je charakteristický pre danú trasu. V oboch prípadoch poznávacie cesty disponujú atraktívnou internetovou stránkou, aj keď internetová stránka Svätajakubskej cesty pôsobí prehľadnejšie a pre návštevníka pútavejšie. Na ich stránke sa

dá jednoducho navigovať a každá zvolená trasa disponuje krátkym opisom, dĺžkou, náročnosťou a zoznamom atrakcií, ktoré sa na trase nachádzajú. Veľká výhoda oproti internetovej stránke Gotickej cesty je práve možnosť interaktívnej mapy, kde po zakliknutí stravovacích a ubytovacích zariadení môžete vidieť všetky dostupné prevádzky na danej trase. Táto možnosť kde sa vám priamo zobrazia dostupné ubytovacie a stravovacie zariadenia spoločne s ich kontaktmi a možnosťou rezervácie je skvelá spolupráca danej trasy s okolitými prevádzkami, a uľahčí to návštevníkovi množstvo času čo mnohí určite ocenia.

Celková propagácia Svätajakubskej cesty pôsobí o level vyššie a to hlavne vďaka ich internetovej stránke, aktivitám v oblasti sociálnych sietí, a taktiež vďaka možnosti zakúpenia rôznych suvenírov a oblečenia s rôznymi tematickými potlačami k danej poznávacej ceste. E-shop, ktorým Svätajakubská cesta disponuje pôsobí ako skvelý marketingový ťah. Návštevníci svojím nákupom prispievajú pri propagácii danej cesty, a taktiež prispievajú do rozpočtu, ktorý sa neskôr môže preinvestovať na podporu a rozvoj trás (Jakubská cesta, 2021).

Obrázok č.9: Oficiálne tričko Svätajakubskej cesty.

Zdroj : <https://www.caminodesantiago.sk/obchod/tricka/>

K propagácii Gotickej cesty najviac prispieva ich internetová stránka a sociálne siete, ako aj články v rôznych časopisoch a reportáže. Avšak je veľká škoda, že nevyužívajú možnosť propagovať cestu pomocou e-shopu so suvenírmi alebo oblečením s rôznymi tematickými motívmi k danej ceste. Celková propagácia Gotickej cesty ako celku pôsobí dobre, ale často chýba atraktívna propagácia konkrétnych pamiatok moderným spôsobom, pretože dlhý opis pamiatky a jej historický význam v súčasnosti neosloví toľko potencionálnych turistov ako by to mohlo byť v minulosti (Gotická cesta, 2021).

Po analýze finančných zdrojov oboch ciest v spolupráci so združeným Gotická cesta a taktiež v spolupráci s občianskym združeným Priateľov Svätajakubskej cesty vyplýva, že Svätajakubská cesta má ako hlavné zdroje financovania granty z VUC, tržby z predaja upomienkových predmetov, dary od pútnikov, a taktiež financie, ktoré vyplývajú so spolupráci v rámci V4 a so Španielskom. Financie Gotickej cesty prevažne tvoria dotácie z Ministerstva Kultúry Slovenskej republiky ako aj štátne dotácie, dotácie na obnovu pamiatok a tržby z návštev konkrétnych pamiatok a milodary.

Tabuľka č.4: Komparácia Gotickej cesty s cestou Sv. Jakuba.

	Gotická Cesta	Svätajakubská cesta
Rok založenia :	1996	2012
Zameranie :	Kultúrne - historická cesta	Pútnická cesta
Zahraničná spolupráca :	áno	áno
Občianske združenie :	Občianske združenie Gotická cesta	Občianske združenie Priateľov Svätajakubskej cesty
Rok založenia občianskeho združenia :	2007	2016
Cieľ združenia :	Podieľať sa na propagácii pamiatok , ochrane a pamiatkovej obnove	Obnova a propagácia Svätajakubskej cesty na Slovensku
Počet okruhov:	4	9
Dĺžka trasy :	650km	650km
Označenie :	Hnedo biele orientačné tabule s piktogramom v tvare gotickej klenby	Symbol mušle na smerovníkoch a symbol mušle v dlažbe miest.
Webová stránka:	https://gotickacesta.sk/o-nas/	https://www.caminodesantiago.sk/
Online nákup produktov :	nie	áno
Propagácia :	Gotická cesta otvorená, internetová stránka, sociálne sieťe, reportáže a články v médiach	Facebook, články, internetová stránka, reportáže v médiach
Financovanie :	Dotačný systém MK SR, zbierky, dary, štátne dotácie, granty, tržby z návštev	Granty od VUC, nadácie a dary od pútnikov, tržba z predaja upomienkových predmetov a financie zo spolupráci v rámci V4 a so Španielskom.
Sprievodcovská činnosť	Závisí od pamiatky, sprievodcovskú činnosť robia dobrovoľníci, profesionálny sprievodcovia alebo členovia farnosti	Iba výnimočne, člen združenia
Evidencia štatistiky o návštevnosti :	Iba na konkrétnych pamiatkách	Iba na konkrétnych pamiatkách

Zdroj : vlastné spracovanie.

Medzi posledné komparatívne položky medzi vybratými trasami je práve evidencia štatistiky o návštevnosti, a to či dané trasy ponúkajú vo vybraných pamiatkach nachádzajúcich sa na danej trase sprievodcovské činnosti. V oboch prípadoch sa evidencia štatistiky o návštevnosti uskutočňuje iba na konkrétnych pamiatkach priamo zamestnancami, dobrovoľníkmi či prevádzkovateľmi pamiatok. Taktiež sa v oboch prípadoch evidencia značí prevažne písomne a z dlhodobého rozvoja a udržateľnosti sa tieto štatistické údaje nespracovávajú v rámci celej trasy a nevyhodnocujú pri budúcom rozvoji ciest.

Pri komparácii poslednej položky, a to ponuky sprievodcovskej činnosti na danej trase a pamiatkach dopadla lepšie Gotická cesta, ktorá na svojich trasách a pamiatkach ponúka

sprievodcovskú činnosť, či už v podobe profesionálneho sprievodcu, zamestnanca farnosti alebo dobrovoľníka. Túto sprievodcovskú činnosť si je potrebné vopred objednať, najlepšie telefonicky, pričom kontakty na jednotlivé pamiatky sú zverejnené na internetovej stránke Gotická cesta.

4.6 Potencionálny prínos Gotickej cesty ako súčasť Európskeho dedičstva

Značka Európske dedičstvo vznikla v roku 2005 ako medzivládna iniciatíva 19 európskych krajín, ku ktorej sa pripojilo aj Slovensko svojimi nomináciami lokalít, ktoré najviac spĺňajú predpoklady potenciálu značky.

Lokality, ktoré sú súčasťou Európskeho dedičstva predstavujú míľniky, zachytávajúce proces utvárania dnešnej Európy. Tieto miesta by mali symbolizovať európske ideály, hodnoty, integráciu a históriu. K cieľom značky patrí zvýšenie hodnôt kultúrneho dedičstva, posilnenie jeho významu v ekonomike a udržateľnom rozvoji regiónov, a taktiež podpora demokratických hodnôt, ktoré sú základom európskej integrácie.

O udelenie Značky Európskeho dedičstva sa môžu uchádzať hmotné a nehmotné kultúrne pamiatky, ako aj prírodné lokality, ktoré v spojení s kľúčovými udalosťami, osobnosťami alebo hnutiami európskej histórie a európskej integrácie presahujú hranice jedného štátu a prispievajú tým k rozvoju a podpore spoločných hodnôt Európskej únie (Kozák, 2015).

V súčasnosti Značku Európskeho dedičstva tvorí 48 lokalít, a v roku 2020 počas odbornej konferencie Gotickej cesty bola na Značku Európskeho dedičstva nominovaná jej časť pozostávajúca z 12 stredovekých kostolov na území Gemera a Malohontu (Cultural Heritage, 2022).

Týchto 12 lokalít bolo vybraných na základe ich freskovej výmaľby, ktorá je ich spoločným znakom. Zachovanie stredovekých fresiek takejto vysokej kvality, v pomerne malom geografickom území ako je tomu na Gemeri-Malohonte je unikátne nielen na slovenské pomery. Gemerské fresky sú zároveň vynikajúcim dokladom zahraničných kontaktov a kultúrnej výmeny v rámci Európy (Závery Rady o Kultúrnom dedičstve, 2022). Podpísaním memoranda sa jeho účastníci spoločne zaviazali podporiť nomináciu fresiek v kostoloch Gotickej cesty na Gemeri-Malohonte na získanie značky Európske dedičstvo (Gotická cesta, 2020).

O nominácii Gotickej cesty do Značky Európskeho dedičstva bude nasledovne rozhodovať skupina nezávislých odborníkov, ktorá pozostáva z 13 členov vymenovaných Európskym parlamentom, Radou, Komisiou a Výborom regiónov počas roka 2021.

Potencionálny prínos v prípade, že by Gotická cesta vyhrala nomináciu a stala sa tak súčasťou Značky Európskeho kultúrneho dedičstva je hlavne v zvýšení zamestnanosti, hospodárskeho rastu a sociálnej súdržnosti. Ochrana kultúrneho dedičstva na značke je záležitosťou miestnych, regionálnych a vnútroštátnych orgánov, ktoré majú na starosti propagovať a zvelebovať pamiatku a taktiež sa usilovať o jej integráciu a budúce zachovanie. Práve pri integrácii je dôležité spomenúť, že všetky členské štáty, ako aj zainteresované strany, ktoré spadajú pod Značku Európskeho dedičstva môžu využívať podporu Európskej Únie a jej dostupné nástroje. Európska Únia v súlade s Dohovorom UNESCO o ochrane a podpore rozmanitosti kultúrnych javov podporuje všetky pamiatky na Značke Európskeho dedičstva a ani v tomto prípade by to nebolo inak. Podpora je zameraná hlavne na rozvoj podnikavosti v kultúrnom sektore, zvýšenie povedomia o pamiatkach a taktiež podpora komunikačných a informačných technológií.

V neposlednom rade je možné čerpať finančnú podporu zo strany Európskej Únie na realizovanie projektov, avšak tieto projekty musia byť výhradne kultúrneho charakteru (Gotická cesta, 2020). Európska rada vyčlenila na podporu kultúrneho dedičstva 8 miliónov eur, pričom hlavný cieľ využitia týchto finančných prostriedkov by mal byť zameraný na dizajnové a propagačné kampane na európskej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni, a taktiež na podporu sociálnej súdržnosti a hospodárstva v daných krajinách (European Commission, 2017).

V prípade, že by Gotická cesta bola zapísaná do Európskeho kultúrneho dedičstva jednalo by sa o jedinú pamiatku na Slovensku, ktorá napĺňa všetky náležitosti a rozhodnutia Európskej komisie a Rady Európskej únie, ktoré vyplývajú z článku 19 Rozhodnutia č.1194/2011/EÚ. Pred týmto rozhodnutím na Slovensku označeným Európske dedičstvo disponovali pamiatky ako hrad Červený kameň, Kostol sv. Margity Antiochijskej v Kopčanoch, Kostol sv. Juraja v Kostol'anoch, dom Generála M. R. Štefánika v Brezovej pod Bradlom a Mincovňa v Kremnici. Avšak po roku 2011 a úprave legislatívy ako aj vytvorenie nových pravidiel a kritérií na zápis do Európskeho dedičstva ani jedna pamiatka nepožiadala o znovu posudzovanie o značku pre lokality, a tak o toto označenie prišli (Výzva na predkladanie nominácií, 2018). O tom, že naplniť všetky potrebné kritéria na zápis do značky nie je jednoduché svedčí aj fakt, že v našich susedných krajinách týmto označeným disponuje iba pár pamiatok. Napríklad v Českej republike značku v roku 2015

získal Olomoucký hrad a arcidiecézne múzeum a ako jediný v krajine disponujú Značkou Európskeho kultúrneho dedičstva. Múzeum svojim návštevníkom každoročne ponúka umelecké a kultúrne programy, organizuje komentované prehliadky, rôzne besedy, festivaly či semináre a workshopy. Múzeum okrem značky Európskeho dedičstva získalo v roku 2009 aj označenie Európa Nostra za obnovu pamiatok (Arcidiecézne múzeum Olomouc, 2016). Pre múzeum to znamená veľkú poctu a možnosť intenzívnejšieho využitia turistického potenciálu.

„Titul vnímáme jako potvrzení světové úrovně Arcidiecézního muzea a také jako podporu možností, které samotný objekt a expozice v něm mají. Jsme na tento titul pyšní a věříme, že k nám přivede nové návštěvníky. Současně to ale vnímáme jako velký závazek, ještě více než dosud musíme dbát na kvalitu výstavních projektů i všech doprovodných aktivit, tedy edukačních programů a kulturních akcí.“ vyjadril sa k začleneniu do Značky riaditeľ múzea Michal Soukup. Múzeum ako súčasť Značky Európskeho kultúrneho dedičstva taktiež obdržalo finančnú podporu vo výške jedného milióna českých korún čo predstavuje približne 40 420€ a tieto financie boli prerozdelené na jeho následnú rekonštrukciu.

Prínos zaradenia pamiatok pod Značku Európskeho kultúrneho dedičstva vnímajú aj naši južní susedia v Maďarsku, kde sa im podarilo toto označenie získať až pre 3 pamiatky. Koordinátorka programu Kreatívna Európa zastupujúca Maďarsko, Gida Bettina vníma zaradenia pamiatok pod Značku Európskeho kultúrneho dedičstva pozitívne : *„Podľa môjho názoru, je zvýšenie povedomia o kultúrnych pamiatkach najväčšou výhodou značky, ako u odborníkov, tak aj u širokej verejnosti. Samotná značka v ľuďoch vzbudzuje snahu o zachovanie Kultúrneho dedičstva a starostlivosť o lokality, ktoré značku získali. Lokality sa taktiež stávajú atraktívnymi pre verejnosť, čím sa zvyšuje aj návštevnosť a podporuje cestovný ruch.“* (Nahalková, 2019)

5 Diskusia a návrhy

V nasledujúcej časti diplomovej práce sa zameriame na diskusiu k získaným výsledkom ktoré sme nadobudli pomocou autorského dotazníka, a taktiež osobnými rozhovormi s pracovníkmi Gotickej cesty.

Počas osobných stretnutí som sa zamerlal na návštevu pamiatok prevažne z gemersko-rimavského okruhu a taktiež na pamiatky spadajúce pod spišsko-gemerský okruh. Pamiatky ktoré som osobne navštívil boli nasledovné :

- Tisovec: Evanjelický kostol
- Rimavské Brezovo: Evanjelický kostol
- Kyjatice: Evanjelický kostol
- Kraskovo: Evanjelický kostol
- Rimavská Baňa: Evanjelický kostol
- Rimavská Sobota: Gemersko-Malohontské múzeum
- Žíp: Evanjelický kostol
- Dobšinskej ľadovej jaskyne
- Ochtinskej aragonitovej jaskyne
- Revúca: Kostol sv. Vavrinca
- Kocel'ovce: Evanjelický kostol
- Betliar: Kaštieľ Betliar; múzeum a park
- Smolník: Kostol sv. Kataríny
- Henckovce

Na začiatku prieskumu výsledky poukázali hlavne na to, že pamiatky spadajúce pod Gotickú cestu tvoria prevažne evanjelické kostoly, ktoré majú na starosti priamo farnosti, a tým pádom sa o pamiatky starajú prevažne členovia farností alebo dobrovoľníci. Len malú časť pamiatok tvoria múzeá, hrady a jaskyne, ktoré disponujú profesionálnym sprievodcom. Týmto zisteniam svedčí aj fakt týkajúci sa návštevnosti a evidencií štatistiky o návštevnosti na daných pamiatkach. Z dôvodu korona krízy, ktorá vypukla na Slovensku v roku 2020 a nasledovných opatrení, počas ktorých bol väčšina prevádzok dlhodobo zatvorená, celková návštevnosť Gotickej cesty v porovnaní s pred pandemickým obdobím výrazne klesla. Výsledky poukázali aj na to, že väčšina pamiatok na trase neeviduje štatistickú návštevnosť, a tým pádom prichádzajú o cenné informácie o svojich zákazníkoch. Údaje o návštevnosti pamiatok sú totižto užitočný nástroj pre sledovanie rozvoja danej pamiatky a vďaka nim je

možné zistiť aký segment zákazníkov v akom období danú pamiatku navštevuje najviac. Vďaka takýmto informáciám sa môže pamiatka rozvíjať a taktiež zamerať svoj marketing na daný segment a osloviť tak potencionálnych návštevníkov. Práve spomínaný marketing sa javí ako nepostačujúci v porovnaní s konkurenciou kultúrnych trás vo vyspelejších regiónov a dosahom oslovených potencionálnych zákazníkov. Svoju časť na propagácii pamiatok a aj celkovej trasy Gotickej cesty tvorí aj internetová stránka, ktorá disponuje užitočnými informáciami o historickom pôvode pamiatok a ich aktivitách.

Keďže väčšinu pamiatok na trase Gotickej cesty tvoria kostoly spadajúce pod majetok cirkevných organizácií alebo súkromných osôb a väčšina z nich nedisponuje profesionálnym sprievodcom, vzniká pre návštevníka trasy problém s ich dostupnosťou. V prípade, že ste návštevník z iného regiónu a rozhodli ste sa navštíviť daný kostol na trase Gotickej cesty, je veľká pravdepodobnosť, že sa doňho tak ľahko nedostanete. Totižto, pri väčšine pamiatok si treba rezervovať návštevu kostola alebo pamiatky minimálne deň vopred pri zodpovedajúcej osobe ktorej telefónne číslo je dostupné na stránkach Gotickej cesty. Tu sa stretávame hneď s niekoľkými problémami. Internetová stránka nedisponuje kompletným zoznamom telefónnych čísiel dobrovoľníkov a sprievodcov na trase keďže sa často jedná priamo o pracovníkov cirkvi, ktorí majú na starosti údržbu kostola. Taktiež nie je možná rezervácia cez email, ktorá by celý proces výrazne uľahčila.

Výsledky ďalej poukazovali na finančnú udržateľnosť pamiatok a trasy. Pamiatky ako také využívajú na financovanie rôzne zdroje. Jedná sa prevažne o podporné fondy z MK SR ako je napríklad fond z názvom Obnovme si svoj dom alebo finančnú podporu tvoria dobrovoľné príspevky. Gotická cesta ako celok taktiež podporuje pamiatky no vo veľkej miere združenie investuje do rekonštrukcie budov a pamiatok čo síce naplňa obsah hlavného cieľ združenia, ktorým je obnova a rekonštrukcia pamiatok, ale tým pádom sa zanedbávajú ostatné aspekty na trase, do ktorých by bolo vhodné investovať. Medzi takéto aspekty patrí infraštruktúra, marketing či vybudovanie stravovacích a ubytovacích služieb v okolí trasy. Z prieskumu jasne vyplýva, že účel združenia je rekonštrukcia Gotických pamiatok a snaha o jej budúce zachovanie avšak z dlhodobého hľadiska, investície do podpory cestovného ruchu by priniesli do regiónu viacej turistov a tým pádom aj viacej financií, ktoré by sa neskôr mohli znovu alokovať do rozvoja trasy. O tom svedčia aj výsledky z komparácie Gotickej cesty zo Svätajakubksou magistrálou. Práve Svätajakubksá magistrála sa zamerala viacej na podporu marketingu, online predaja a spolupráce s ubytovacími a stravovacími zariadeniami v jej okolí. V konečnom dôsledku je jej hlavný cieľ podobný ako v prípade Gotickej cesty, a to podpora, ochrana a rekonštrukcia pamiatok na trase, no spôsob ako sa

postavili k získavaniu financií a návštevníkov je značne odlišný. Avšak treba podotknúť, že na celkový rozvoj oboch trás ma vplyv hlavne postavenie cestovného ruchu v danom regióne a jeho rozvoj. Cestovný ruch v regióne, v ktorom sa nachádza práve Gotická cesta by výrazne podporilo zaradenie vybraných pamiatok na značku Európskeho dedičstva.

Výsledky poukázali na to, že v roku 2021 boli na túto značku zaradené pamiatky z oblasti Gemera, a v nasledujúcom období sa čaká na ich schválenie. Značka Európskeho dedičstva by výrazne pomohla daným pamiatkam v ich budúcom rozvoji a hlavne by prilákala do regiónu viacej turistov.

5.1 Návrhy na zlepšenie a budúce fungovanie Gotickej cesty

Návrh na zlepšenie propagácie a marketingu

Celková propagácia Gotickej cesty by mala vychádzať od konkrétnych obcí a cirkví, ktoré by mali zlepšiť svoju spoluprácu a celkovú propagáciu pamiatok. Väčšia iniciatíva by mala vychádzať taktiež zo strany OOCR kde som počas výskumu zaznamenal nízku propagáciu, a aj to prevažne pri najnavštevovanejších pamiatkach a podujatiach. Pri propagácii Gotickej cesty hrajú výraznejšiu úlohu priamo turistické informačné centrá, ktoré propagujú Gotickú cestu a jej pamiatky rôznymi reklamnými materiálmi, a taktiež Vám odporúčia, ktoré časti Gotickej cesty stoja za návštevu, no i v tomto prípade sa jedná o neefektívnu propagáciu v modernom svete plnej technológií.

Na začiatok je potrebné uviesť, že skvelý príklad na spropagovanú akciu a pamiatku je kostol nachádzajúci sa v obci Kraskovo. Obec každoročne organizuje Stredoveký festival na ktorom sa môžete priučiť o histórii regiónu v časoch stredoveku, ale taktiež si vypočuť stredovekú hudbu alebo byť súčasťou rytierskych turnajoch na koňoch. Celkovej trase Gotickej cesty by pomohla propagácia cez internetovú stránku a sociálne siete, ktoré by zaujali aj mladších návštevníkov z okolitých regiónov. Propaganda cez internetovú platformu Youtube sa taktiež javí ako skvelý ťah, keďže túto platformu v súčasnosti využíva čoraz viac užívateľov, a propagačné video z tejto oblasti by určite pomohlo jej budúcemu rozvoju. Jeden z návrhov je taktiež obnoviť spoluprácu s cestovnými kancelárkami, ktoré by ponúkali kompletný balíček produktov a služieb tak, ako to bolo pred rokmi, keď sa na trase pamiatok Gotickej cesty konali pravidelné autobusové zájazdy s turistami. Keďže Gotická cesta a jej pamiatky sú každoročne vyhľadávané aj zahraničnými turistami je vhodné využiť túto príležitosť na spoluprácu s okolitými ubytovacími a stravovacími zariadeniami, ako to je napríklad na Svätajakubskej trase. Táto trasa využila potenciál ktorý sa jej ponúkal tým,

že stravovacie a ubytovacie zariadenia v okolí pamiatok prezentuje na svojej internetovej stránke kde ponúka návštevníkom interaktívnu mapu zariadený spolu s ich kontaktmi a následne tieto zariadenia disponujú propagačným materiálom ako sú mapky, letáky a suveníry z tematickým motívom trasy. Táto kooperácia by mala vplyv na celkové posilnenie cestovného ruchu v regióne a na nové príjmy v prospech projektu. Ako ďalší skvelý propagačný návrh vidím zriadenie online obchodu s ponukou tematických suvenírov alebo oblečenia z motívom Gotickej cesty a konkrétnych pamiatok. Predaj takýchto suvenírov a oblečenia by zvýšila povedomie o trase a dosiahnuté finančné prostriedky by sa mohli použiť na jej následnom rozvoji.

Návrh využitia finančných prostriedkov

Finančné prostriedky ktorými Gotická cesta disponuje sa vo veľkej miere investujú práve do rekonštrukcie pamiatok a budov. Návrh využitia finančných prostriedkov začína zabezpečeným projektanta, ktorý by mal na starosti písanie žiadostí a získavanie financií na obnovu konkrétnych pamiatok. Toto by pomohlo hlavne konkrétnym pamiatkam, ktoré nemajú prehľad o spôsoboch získavania financií z fondov a s vypisovaným žiadostí im musia pomáhať pracovníci združenia Gotickej cesty. Taktiež by Gotickej ceste pomohlo prerozdeliť a zainvestovať finančné prostriedky aj do iných oblastí ako je rekonštrukcia pamiatok a budov. Na trase Gotickej cesty by sa z prerozdelených finančných prostriedkov mohla zlepšiť infraštruktúra k daným pamiatkam, a taktiež v ich okolí vytvoriť oddychové zóny pre turistov. Pomocou finančných prostriedkov by bolo vhodné vybudovať adekvátnu ochranu pamiatok cez moderné technológie, a taktiež v okolí najnavštevovanejších pamiatok vybudovať sieť ubytovacích a stravovacích zariadení. Z internej stránky Gotickej cesty by bolo vhodné využiť finančné prostriedky na vybudovanie internej komunikácie medzi jednotlivými správcami pamiatok alebo ich spoločný web či facebookovú stránku a zainvestovať taktiež do profesionálnych sprievodcov. V neposlednom rade je skrytí potenciál v regióne investícia do cyklotrás, keďže hlavne v oblasti Gemera sa stupňuje záujem o cykloturistiku, no stále je tu nedostatok cyklotrás. Týmto spôsobom by sa mohli prepojiť jednotlivé pamiatky a zvýšil by sa tým aj jej propagačný charakter.

Návrh na zlepšenie dostupnosti pamiatok a na monitorovanie návštevnosti

Návrh na zlepšenie dostupnosti pamiatok vychádza z problémových prístupov do kostolov, keďže kostoly nie sú často celodenne otvorené a sprístupnené verejnosti. Vstup si musíte rezervovať a dohodnúť minimálne deň vopred so zodpovedajúcou osobou, často dobrovoľníkom, ktorý vám na základe svojho voľného času daný kostol alebo pamiatku sprístupní. Dobrovoľníci a aj sprievodcovia sú často ochotný a flexibilný, avšak pre návštevníka hlavne z iných regiónov, ktorý sa rozhodli pre návštevu trasy prvýkrát, je takýto postup neznámy a neefektívny. Riešením tejto situácie by bolo vybaviť kostoly kamerovým systémom, a sprístupniť ich verejnosti celodenne, často aj bez spoločnosti sprievodcu alebo dobrovoľníka. V prípade, najnavštevovanejších kostolov, môžu byť presne vyhradené termíny kedy sú sprievodcovia dostupní a poskytnú tak návštevníkom odborný výklad o danej pamiatke. Tu prichádza do úvahy návrh na vyhradené časy pre spoločné skupinové návštevy kostolov. V týchto časoch by sa konal hodinový vstup v prítomnosti dobrovoľníka alebo profesionálneho sprievodcu. Ako ďalšie riešenie sa javí zlepšenie komunikácie a spolupráce pamiatok s turistickými informačnými centrami, ktoré by disponovali propagačným materiálom danej pamiatky a taktiež kontaktmi na dobrovoľníkov. Tiež by sa v obci a v okolí pamiatky mohli zriadiť informačné tabule kde by sa návštevníci mohli dočítať viac informácií o pamiatke ako aj o informáciách a kontaktoch na konkrétneho správcu. Spolu s týmto návrhom vzniká aj myšlienka o monitorovaní a evidovaní štatistiky o návštevnosti pamiatok, ktorá by mala vplyv na jej budúci rozvoj. V prípade, že by pamiatky boli vybavené kamerovým bezpečnostným systémom je možné túto štatistiku sledovať. Taktiež sa štatistika môže sledovať priamo správcami pamiatok, najlepšie priamo sprievodcami pamiatok alebo dobrovoľníkmi, ktorý majú priamy kontakt s návštevníkmi. Bolo by vhodné vybudovať internú databázu, s ktorou by bol každý správca oboznámený, a do ktorej by aspoň približne evidoval štatistiku dňa, resp. určitého časového obdobia. V prípade, že by internetová stránka Gotickej cesty ponúkala online formulár na predbežné rezervovanie návštevy danej pamiatky, je možné veľmi ľahko a efektívne monitorovať štatistiku o návštevnosti aj týmto spôsobom.

Záver

V diplomovej práci bola urobená analýza súčasného stavu celkovej trasy Gotickej cesty, ktorá pozostáva so štyroch základných okruhov a rozprestiera sa na územiach regiónov Spiš a Gemer.

Prieskum poukázal nato, že pamiatky spadajúce pod Gotickú cestu sú vhodným miestom pre návštevu turistov a majú v daných regiónoch budúci potenciál na rozvoj cestovného ruchu. Množstvo z pamiatok tvorí kultúrnu a historickú hodnotu, a taktiež sa nachádzajú v krásnom prírodnom prostredí národných parkov. Pamiatky spadajúce pod Gotickú cestu prevažne tvoria evanjelické kostoly, ale aj múzeá, zámky a jaskyne. Väčšina pamiatok je prístupná iba po dohode s dobrovoľníkom alebo sprievodcom, čo by vyriešila lepšia spolupráca s cestovnými kancelárkami a organizácia jednotného poznávacieho zájazdu. Veľký nedostatok je stále nedostatočná propagácia, ktorá prebieha prevažne na lokálnej úrovni, pričom prieskum poukázal nato, že o návštevu Gotickej cesty majú dlhodobý záujem aj zahraniční turisti. Absencia informovanosti o trase a propagačných materiáloch vedie k tomu, že turisti tento región opúšťajú mnohokrát bez toho, aby sa o trase čo i len dozvedeli. Na mnohých miestach chýbajú informačné tabule, letáky a taktiež je tu nevyužitý potenciál v propagácii cez sociálne siete a internet.

Diplomová práca taktiež poukázala na finančné zdroje a ich využitie v rámci Gotickej cesty. Nedostatok financií obmedzuje možnosti na budúci rozvoj trasy a v momentálnej situácii sa finančné prostriedky prevažne využívajú na obnovu pamiatok a ich rekonštrukciu. Tento fakt by mohla zmeniť podpora sekundárnej ponuky cestovného ruchu na trase, ktorá by prispela k zvýšeniu návštevnosti, a taktiež aj k zlepšeniu finančných prostriedkov trasy. Vybudovanie sekundárneho cestovného ruchu pozdĺž trasy by viedlo taktiež k zvýšeniu záujmu podnikateľov investovať do cestovného ruchu čo by viedlo k zníženiu vysokej nezamestnanosti v regiónoch.

V prípade Gotickej cesty by bolo vhodné nájsť záujemcov o spolupráce a investorov, ktorý by podporili rozvoj trasy. Trase by taktiež pomohlo úspešné získanie značky Európskeho dedičstva, o ktoré sa tento rok pokúša. V neposlednom rade by sa trasa mala inšpirovať kultúrno-historickými trasami zo Slovenska a zahraničia a využiť tieto poznatky na svoj budúci rozvoj.

Zoznam bibliografických odkazov

- BAKOS, T. (2009). Ekonomické dopady cestovného ruchu: Multiplikační efekty a ekonomické úniky. Praha: Scienta & Societas, 2009. roč. V, č. 2, s. 160 -166
- BOROŠOVÁ-MICHALCOVÁ, M. (2018). Najnovšie poznatky z výskumov stredovekých pamiatok na Gotickej ceste II. Zborník Gotická cesta 2/2016. Rožňava. s. 256. ISBN 978-80-972544-0-7.
- BOROVSKÝ, J. a kol. (2008). Cestovný ruch, trendy a perspektívy. Bratislava: Iura Edition, 2008. s. 21 – 199 . ISBN 978-80-8078-215-3
- COJOCARIU a STELIANA (2015). The Development of Cultural Routes: A Valuable Asset for Romania. *Procedia Economics and Finance*. 32. s. 959-967. 10.1016/S2212-5671(15)01554-3.
- EURÓPSKA KOMISIA, (2013). Európsky systém ukazovateľov cestovného ruchu. Súbor Nástrojov pre udržateľné destinácie. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie. s. 62 ISBN 978-92-79-29334-4.
- EUROPEAN COMMISSION, (2017). Mapping of Cultural Heritage actions in European Union policies, programmes and activities. [online]. [cit. 06- 11-2021]. Dostupné na internete: https://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/reports/2014-heritage-mapping_en.pdf
- EURÓPSKA ÚNIA (2013). European Tourism Indicator System TOOLKIT for Sustainable Destinations. DG Enterprise and Industry, s. 66.
- FILIPOVSKI, O. et al., (2016). Socio-Economics impacts of tourism. In *Economic Development*. Roč. 1, č. 2, s. 125-140.
- FLETCHER, J et al., (2018). *Tourism principles and practice*. Harlow: Pearson 6th edition, s.636. ISBN 978-1-292-17235-4.
- GOELDNER, CH. – RITCHIE, J.R (2005). *Tourism: Principles, Practises and Philosophies*. John Wiley & Sons, Inc., 11th edition, 2005, s 624. ISBN 978-0-470-08459-5.
- GÚČIK, M. a kol., (2004). *Krátky slovník cestovného ruchu*. Banská Bystrica: EF UMB, 2004, s 174. ISBN 80-88945-73.
- GÚČIK, M. a kol. (2007). *Manažment regionálneho cestovného ruchu*. Banská Bystrica: Slovak Swiss Tourism, 2007. 290 s. ISBN 978-80-89090-34-1

GÚČÍK, M. (2010) Cestovný ruch. Banská Bystrica: redakčná rada knižnice cestovného ruchu. Vydavateľstvo: Dali -BB. s.307. ISBN 9788089090808

GÚČÍK, M. a kol., (2010). Manažment cestovného ruchu. Banská Bystrica: DALI-BB. 2010, s. 152. ISBN 978-80-89090-67-9.

HALL, C. Michael., (2008). Tourism planning: policies, processes and relationships. Pearson education 2nd edition. s. 302. ISBN-13: 978-0-13-204652-7.

HATIPOGLU, B.K. et. al. (2020). Cultural Route Management Throught Collaborative Efforts. In COSKUN, I. et. al. Heritage Tourism Beyond Borders and Civilizations: Proceedings of the Tourism Outlook Conference 2018 1st ed. Springer. 290s ISBN 978-981-15-5370-7.

CHOVAN, J. (2000). Systémova tvorba a používanie zdrojov pri financovaní rozvoja cestovného ruchu v regiónoch. In Cestovný ruch a regionálny rozvoj. Zborník z vedeckej konferencie. s. 143-148. Banská Bystrica: Ekonomická univerzita UMB. ISBN 80-8055-366-1

JACKOWSKI, A. (2003). Święta przestrzeń świata. Podstawy geografii religii. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. s. 270. ISBN: 83-233-1717-8

KALOUSKOVÁ, J. (2004). Kultúrne trasy ako forma obnovy kultúrneho dedičstva a udržateľného cestovného ruchu. In Ekonomická revue cestovného ruchu. , roč. 37, č. 2, s. 89-97. ISSN 0139-8660.

KAUROVA, Olga, Alexander MALOLETKO a Olga YUMANOVA, (2013). Cross-country Comparison of Statistical Indicators. Life Science Journal [online]. Vol 10, iss. 4, s. 1915-1917. [cit. 20-11-2021]. Dostupné na internete: http://www.lifesciencesite.com/ljs/life1004/253_21702life1004_1915_1917.pdf

KONEČNÁ, A. (1999). Rozvoj cestovného ruchu v regióne. Bratislava: Ekonóm, 1999. 193 s. ISBN 80-225-1149-8

KOZÁK, J. (2015). Spoločné kultúrne dedičstvo Európy. In Ochrana kultúrnych dedičstva nástrojmi regionálneho medzinárodného práva a práva Európskej únie. Zborník príspevkov z VIII. ročníka študentského Sympózia z medzinárodného práva verejného konaného dňa 20.- 21. apríla 2015 v Danišovciach. Košice.s. 100. ISBN 978-80-8152-314-4. Dostupné na internete: <https://www.upjs.sk/pravnicka-fakulta/publikacie-zborniky-zverejnenia/>

LIPIANSKA, (2001). Gotická cesta v roku 2001. In Gemerské zvesti plus 2001, redakcia Gemerské zvesti. s. 4.

MARÁKOVÁ, V. (2009). Vplyv globalizácie a integrácie na marketing v cestovnom ruchu. In Teoretické a metodologické aspekty rozvoja cestovného ruchu v podmienkach globalizácie a internacionalizácie. 2009. s. 61-69. ISBN 978-80-8083-747-1.

MAZUREKOVÁ, M. (2004). Financovanie cestovného ruchu z verejných zdrojov a účasť verejného sektora na tomto financovaní. In Acta Facultatis Aerarii Publici, roč. 1, 2004, s. 110 – 116. ISBN 80-8055-814-0.

MCMINN, S. (1997). The challenge of sustainable tourism. In The Environmentalist, roč.17, 1997, s.135 - 141. ISBN 0251-1088.

PAGE , Stephen a Joanne CONNELL. (2006) Tourism: a modern synthesis. 2nd ed. London: Thomson, c2006, xxviii, 546 s. ISBN 9781844801985.

PALATKOVÁ, Monika. (2013). Mezinárodní turismus. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing.

PALATKOVÁ, Monika a Monika ZICHOVÁ, (2014). Ekonomika turismu: Turismus České republiky. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, s. 262. ISBN 978-80-247-3643-3.

SIQUENCIA, O., LUIS & GÓMEZ-ULLATE, MARTIN & KAMARA, AFRODITI (2016). Cultural Management and Tourism in European Cultural Routes: from theory to practice. Editor: Publishing House of the Research and Innovation in Education Institute. ISBN: 978-83-941533-2-8.

STEPHAN, J. PAGE a JOANNE CONNELL. (2006). Tourism : a modern synthesis. Australia : South-Western Cengage Learning, 2006. 2nd edition. ISBN: 9781408030974 1408030977.

TAJTÁKOVÁ, Mária (2021). Dopady pandémie COVID-19 na domáci cestovný ruch na Slovensku. IN Economy of tourism and entrepreneurship – scientific journal. Redakcia ECRP. s. 70. ISSN 1337 – 9313.

TUČKOVÁ, Zuzana, Zuzana JURIGOVÁ a Monika PALATKOVÁ. (2015). Performance of tourism in the Czech Republic. In: Finance and Performance of Firms in Science, Education and Practice 2015 [online]. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně (UTB), 2015, s. 1583-1596. [cit. 23-01-2022]. Dostupné na

internete: <https://web.archive.org/web/20180722041033/http://www.ufu.utb.cz/konference/sbornik2015.pdf>.

UNWTO. (2018). Tourism and cultural synergies. Madrid [Online] [cit. 10-12-2021] Dostupné na internete : <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284418978>

WAN, K. a LI, X. (2011). Sustainability and tourism development in Macao, China. In International journal of tourism research. Jon Wiley & Sons, Ltd., 2011.

Internetové zdroje

ARCIDIECÉZNE MÚZEUM OLOMOUC. (2016). [Online] [cit. 21-12-2021] Dostupné na internete: <https://muo.cz/arcidiecenimuzeum-evropske-dedictvi--990/> [Online] [cit. 10-10-2021].

BOLDIŠ M. a E. KUŠNIEROVÁ (2016). Gotická cesta. Konferencia Gotická cesta. s. 20. [Online]. [Cit. 01-11-2021]. Dostupné na internete: https://web.vucke.sk/files/cestovny_ruch/konferencia-2016/3-o-z-goticka-cesta-1-cast.pdf

COUNCIL OF EUROPE. (2020). Certification cycle 2020-2021. [Online] [cit. 24-10-2021] Dostupné na internete : https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c69fe

COUNCIL OF EUROPE. (2021). Explore all Cultural Routes by theme. [Online] [cit. 10-10-2021] Dostupné na internete : <https://www.coe.int/en/web/cultural-routes/by-theme>

CULTURAL HERITAGE (2022). [Online]. [Cit. 04-01-2022]. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/culture/cultural-heritage>

EUROPEAN COMMISSION (2014). Sustainable development [online]. [cit. 06- 11-2021]. Dostupné na internete: <http://ec.europa.eu/environment/eussd/>

GOTICKÁ CESTA (2020). Nominácia gemerských kostolov na Európske dedičstvo. *Európske dedičstvo – nominácia*. [Online] [cit. 22-10-2021] Dostupné na internete : www.gothicroute.sk

GOTICKÁ CESTA (2021). [Online]. [Cit. 30-09-2021]. Dostupné na internete: <https://slovakia.travel/en/the-gothic-route-goticka-cesta>

GOTICKÁ CESTA (2021). [Online]. [Cit. 30-09-2021]. Dostupné na internete: <https://web.vucke.sk/sk/vyhľadavanie.html?words=gotick%C3%A1+cesta>

JAKUBSKÁ CESTA (2021). [Online]. [Cit. 04-12-2021]. Dostupné na internete: <https://www.caminodesantiago.sk/>

KONEČNÁ SPRÁVA (2010). Štúdia o prínose kultúry k miestnemu a regionálnemu rozvoju – dôkazy, ktoré poskytujú Štrukturálne fondy. [Online]. [Cit. 06-03-2022]. Dostupné na internete: https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2020/02/Studia_o_prinose_kultury_k_miestnemu_a_regionalnemu_rozvoju_u_dokazy_kto_re_poskytuju_strukturalne_fondy.pdf

MINISTERSTVO DOPRAVY A VÝSTAVBY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. (2019). Ubytovacia štatistika CR na Slovensku. [Online] [cit. 22-10-2021]. Dostupné na: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovnyruch-7/statistika/ubytovacia-statistika>

MINISTERSTVO FINANCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY. [Online]. [cit. 23.01.2022]. Dostupné na internete: <https://www.finance.gov.sk/sk/financie/verejne-financie/rozpocet-verejnej-spravy/>.

MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. [Online]. [cit. 23.01.2022]. Dostupné na internete: <https://www.culture.gov.sk/ministerstvo/dotacie-mk-sr/dotacny-system-ministerstva-kultury-slovenskej-republiky-na-rok-2022/program-1-obnovme-si-svoj-dom-na-rok-2022/program-1-obnovme-si-svoj-dom-na-rok-2021-podprogramy-1-1-1-4/>.

NPU SR (2018). Výzva na predkladanie nominácií. [Online]. [cit. 23.01.2022]. Dostupné na internete: <http://www.pamiatky.sk/sk/page/znacka-europske-dedicstvo-%E2%80%93-vyzva-na-predkladanie-nominacii>

Postavenie MSP v cestovnom ruchu s ohľadom na súčasný vývoj v odvetví (2020). SBA, Bratislava, 2020 . [Online] [cit. 16-01-2022]. Dostupné na internete: http://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2020/10/Postavenie-MSP-v-cestovnom-ruchu_final.pdf

RAŠKA (2020). Gotická cesta opäť privíta návštevníkov. In Archív 2020. [Online] [cit. 07-03-2022]. Dostupné na internete: <https://www.ecav.sk/aktuality/pozvanky/goticka-cesta-opat-privita-navstevnikov>

STATISTA (2019) . Number of arrivals in tourist accommodation in Slovakia from 2006 to 2019. [on-line]. [cit. 16-01-2022]. Dostupné na:

<https://www.statista.com/statistics/413258/numberof-arrivals-spent-in-short-stay-accommodation->

[inslovakia/#:~:text=Number%20of%20arrivals%20in%20tourist%20accommodation%20Slovakia%202006%2D2019&text=The%20number%20of%20tourist%20arrivals,stay%20in%20Slovakian%20accommodation%20establishments.](https://www.statista.com/statistics/413258/numberof-arrivals-spent-in-short-stay-accommodation-inslovakia/#:~:text=Number%20of%20arrivals%20in%20tourist%20accommodation%20Slovakia%202006%2D2019&text=The%20number%20of%20tourist%20arrivals,stay%20in%20Slovakian%20accommodation%20establishments.) 80

STATISTA. (2021) . Share of GDP generated by the travel and tourism industry worldwide from 2000 to 2019. [on-line]. [cit. 16-01-2022]. Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/1099933/travel-and-tourism-share-of-gdp/>

ŠÚ SR (2021). Vývoj počtu návštevníkov v SR. In *Honline*. [on-line]. [cit. 16-01-2022]. Dostupné na

<https://cloudia.hnonline.sk/rxn/0741635f-f88f-4b26-a3d0-2fe7ea678db2>

TERRA INCOGNITA (2021). Podpora cestovného ruchu. Výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácií a účelových finančných prostriedkov z programu Terra Incognita na podporu cestovného ruchu na rok 2021. s.11.

THE GOVERNMENT RATIFIED THE FINANCIAL SUPPORT FOR THE CONSTRUCTION OF THE CENTRAL EUROPEAN FORUM OLOMOUS SEFO (2021). [Online]. [Cit. 04-01-2021]. Dostupné na internete: <https://www.muo.cz/en/follow-us/the-government-ratified-the-financial-support-for-the-construction-of-the-central-european-forum-olomouc-sefo--2707/>

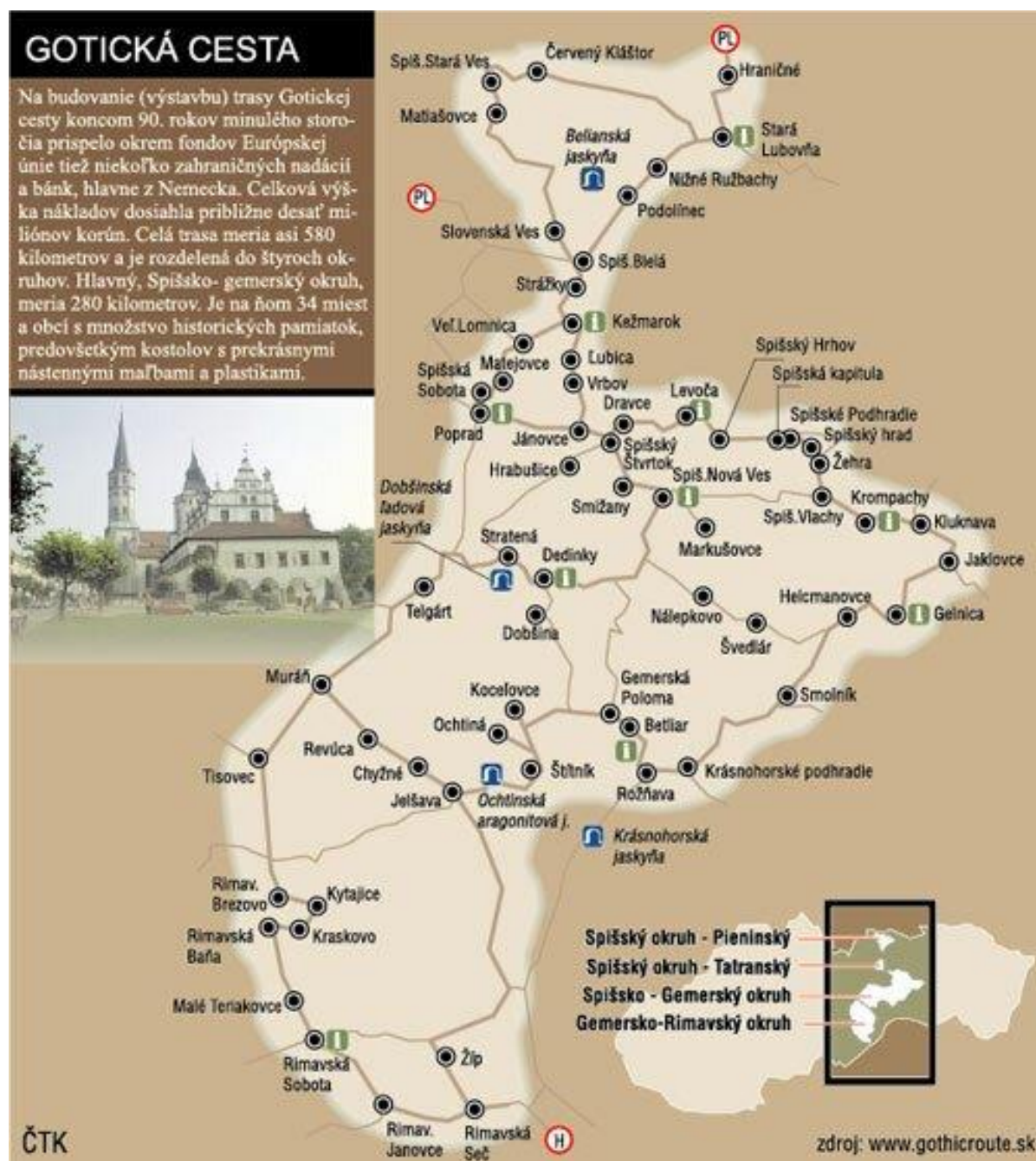
UNWTO. (2015). Cultural Routes and Itineraries. Affiliate member global reports. Madrid. [Online] [cit. 10-12-2021]. Dostupné na internete: <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284417704>

ZÁVERY RADY O KULTÚRNOM DEDIČSTVE AKO STRATEGICKOM ZDROJI PRE UDRŽATEĽNÚ EURÓPU prijaté 21. mája 2014. [cit. dňa 04.01.2022] Dostupné na internete:

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=SK&f=ST%209129%202014%20INIT>

Prílohy

Príloha č.1: Mapa Gotickej cesty.

Zdroj: www.gothicroute.sk

Príloha č.2: Zoznam miest, obcí a kultúrno – historických pamiatok na trase Gotickej cesty v konkrétnych okruhoch.

Spišsko-gemerský okruh	
OBCE A MESTÁ	KULTÚRNO-HISTORICKÉ PAMIATKY
Levoča	Bazilika sv. Jakuba
Dravce	Gotický kamenný most, Kostol antonitov
Spišský Štvrtok	Kostol sv. Ladislava a Kaplnka Zápoľských
Spišská Nová Ves	Rímskokatolícky Kostol Nanebovzatia Panny Márie
Markušovce	Kaštieľ a Letohrádok Dardanely - múzeum
Dobšiná	Evanjelický kostol a možnosť návštevy Dobšinskej ľadovej jaskyne
Stratená	Kostol sv. Augustína
Muráň	Muránsky hrad (zrúcanina)
Revúca	Kostol sv. Vavrinca
Chyžné	Kostol Zvestovania Panny Márie
Štítnik	Evanjelický kostol
Ochtiná	Evanjelický kostol a možnosť návštevy Ochtinskej aragonitovej jaskyne
Kocelovce	Evanjelický kostol
Betliar	Kaštieľ Betliar; múzeum a park
Rožňava	Katedrálny kostol Nanebovzatia Panny Márie; Evanjelický kostol
Krásnohorské Podhradie	Hrad Krásna Hôrka; Galéria Andrássyovcov; Mauzóleum Andrássyovcov
Smolník	Kostol sv. Kataríny
Gelnica	Kostol Nanebovzatia Panny Márie, Banícke múzeum
Krompachy	Kostol sv. Jána apoštola a evanjelistu
Spišské Vlachy	Kostol sv. Jána Krstiteľa
Žehra	Kostol sv. Ducha
Spišská Kapitula	Katedrála sv. Martina
Spišský Hrhov	Neobarokový kaštieľ
Spišské Podhradie	Spišský hrad, Kostol Narodenia Panny Márie
Spišský okruh - tatranský	
OBCE A MESTÁ	KULTÚRNO-HISTORICKÉ PAMIATKY
Vrbov	Kostol sv. Serváca
Lubica	Kostol Nanebovzatia Panny Márie
Kežmarok	Drevený evanjelický artikulárny kostol; Bazilika sv
Kríža	Kežmarský hrad - múzeum
Veľká Lomnica	Kostol sv. Kataríny Alexandrijskej
Poprad	Kostol sv. Egídia; Podtatranské múzeum
Poprad - Spišská Sobota	Spišská Sobota: Kostol sv. Juraja
Poprad - Matejovce:	Matejovce: Kostol sv. Štefana Kráľa
Spišský okruh - pieninský	
OBCE A MESTÁ	KULTÚRNO-HISTORICKÉ PAMIATKY
Strážky	Kaštieľ - galéria; Kostol sv. Anny
Spišská Belá	Kostol sv. Antona pustovníka
Slovenská Ves	Kostol Očisťovania Panny Márie
Spišská Stará Ves	Kostol Nanebovzatia Panny Márie
Červený Kláštor	Komplex kartuziánskeho kláštora
Stará Ľubovňa	
Hraničné	Kostol Nepoškvrneného počatia Panny Márie
Podolíne	Kostol Nanebovzatia Panny Márie; Kostol a kláštor piaristov

Gemersko - rimavský okruh	
OBCE A MESTÁ	KULTÚRNO-HISTORICKÉ PAMIATKY
<i>Tisovec</i>	<i>Evanjelický kostol</i>
<i>Rimavské Brezovo</i>	<i>Evanjelický kostol</i>
<i>Kyjatice</i>	<i>Evanjelický kostol</i>
<i>Kraskovo</i>	<i>Evanjelický kostol</i>
<i>Rimavská Baňa</i>	<i>Evanjelický kostol</i>
<i>Rimavská Sobota</i>	<i>Gemersko-Malohontské múzeum</i>
<i>Číž</i>	<i>Kúpele</i>
<i>Žip</i>	<i>Evanjelický kostol</i>
Rožňavský okruh	
OBCE A MESTÁ	KULTÚRNO-HISTORICKÉ PAMIATKY
<i>Lipovník</i>	<i>Kostol sv. Jána Krstiteľa</i>
<i>Slavec</i>	<i>kostol ref. cirkvi</i>
<i>Silica</i>	<i>kostol ref. cirkvi</i>
<i>Brzotín</i>	<i>kostol ref. cirkvi</i>
<i>Henckovce</i>	<i>Kostol všetkých svätých</i>
Štítnický okruh	
OBCE A MESTÁ	KULTÚRNO-HISTORICKÉ PAMIATKY
<i>Kocelovce</i>	<i>ev. a. v. kostol</i>
<i>Plešivec</i>	<i>kostol reformovanej cirkvi</i>
<i>Štítnik</i>	<i>ev. a. v. kostol</i>
<i>Ochtiná</i>	<i>ev. a. v. kostol</i>
Jelšavský okruh	
OBCE A MESTÁ	KULTÚRNO-HISTORICKÉ PAMIATKY
<i>Ratková</i>	<i>ev.kostol</i>
<i>Rybník</i>	<i>evanjelický kostol</i>
<i>Kameňani</i>	<i>evanjelický kostol</i>
<i>Šivetice</i>	<i>Rotunda sv. Margity Antiochijskej</i>
<i>Rákoš</i>	<i>Kostol Najsvätejšej Trojice</i>
<i>Chyžné</i>	<i>Kostol Zvestovania Panne Márii</i>
<i>Jelšava</i>	<i>evanjelický kostol</i>

Zdroj: vlastné spracovanie.

Príloha č.3: Využitie 2% dane v roku 2021.

Vlastník v núdzi - pamiatka v ohrození

ako sme použili 2 % z dane v roku 2021

	celková suma	príspevok CEF	príspevok Gotická cesta
Henckovce, ev. kostol, oltár a reliéf Vzkriesenie Krista, reštaurovanie, V. etapa	350	175	175
Henckovce, kat. kostol, reštaurovanie interiéru svätyne, II. etapa	700	515	185
Betliar, kat. kostol, reštaurovanie interiéru svätyne, II. etapa	200		200
Jelšava, ev. kostol, odstránenie porúch havarijného stavu pamiatky	650		650
Kameňany, ev. kostol, X. etapa, reštaurovanie renesančnej klenby s barok. úpravou	750	535	215
Plešivec, ref. kostol, XII. etapa obnovy kostola - ukončenie retuše presbytéria kostola	900	450	450
Slavec, ref. kostol, obnova vonkajšej fasády lode	250	125	125
Rožňavské Bystré, ev. kostol, oltár, reštaurovanie oltára	350	175	175
Smolnícka Huta, kat. kostol, obnova vonkajšej fasády lode	500		500
celkové náklady	4650 €	1975 €	2675 €

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Zdroj: www.gotickacesta.sk

Príloha č.4 : Dotazník

Súčasný stav Gotickej cesty a jej možnosť zatraktívnenia a budúceho rozvoja

Dotazník je súčasťou diplomovej práce a jeho cieľom je zistiť informácie o návštevnosti

Gotickej cesty ako aj možnosti jej zatraktívnenia, súčasného stavu a budúceho rozvoja.

* Povinné

1. Názov pamiatky ktorá je súčasťou Gotickej cesty. *

2. Na koho území sa nachádza daná pamiatka? *
Označte iba jednu elipsu.

☐

Na území obce

☐

Na území

☐

vlastníkaNa

☐

území

farnosti

Iné: _____

3. V prípade, že sa pamiatka nachádza na území obce, o akú obec sa jedná?

4. Kto má na starosti sprievodcovskú činnosť konkrétnej pamiatky? *
Označte iba jednu elipsu.

☐

Profesionálny

☐

sprievodca Farár

☐

alebo iný člen

☐

farnostiDobrovoľník

Iné:

5. Podierate sa aktívne na fungovaní alebo propagácii tejto pamiatky? Ak áno, napíšte ako :

6. Zaznamenávate si štatistiku o turistickej návštevnosti? *

Označte iba jednu elipsu.

☐ Áno

☐ Nie

7. Ak ste v predchádzajúcej otázke odpovedali áno, v čom vidíte najväčší prospech pri vedení štatistiky o návštevnosti?

8. Ak ste v predchádzajúcej otázke odpovedali nie, z akého dôvodu neevidujete štatistiku o návštevnosti?

Začiarknite všetky vyhovujúce možnosti.

☐ Na evidovanie štatistiky o návštevnosti nemáme dostatok času.

☐ Na evidovanie štatistiky o návštevnosti nemáme dostatok technického vybavenia.

☐ Na evidovanie štatistiky o návštevnosti nemáme dostatok personálu.

☐ Na evidovanie štatistiky o návštevnosti nemáme dostatočný prehľad o počte návštev a návštevníkoch.

☐ Evidenciu o návštevnosti neevidujeme z iných dôvodov.

9. V akom čase je daná pamiatka otvorená počas dňa pre návštevníkov? *

10. Ktorý deň je daná pamiatka najviac navštevovaná? *

Začiarknite všetky vyhovujúce možnosti.

- ☐ Pondelok
- ☐ Utorok
- ☐ Streda
- ☐ Štvrtok
- ☐ Piatok
- ☐ Sobota
- ☐ Nedeľa

11. Je potrebné si návštevu pamiatky vopred rezervovať telefonicky, elektronicky alebo inou formou? *

Označte iba jednu elipsu.

- ☐ Áno
- ☐ Nie

12. Disponuje konkrétna pamiatka internetovou stránkou? *

Označte iba jednu elipsu.

- ☐ Áno
- ☐ Nie
- ☐ Neviem

13. Ak ste v predchádzajúcej otázke odpovedali áno, disponuje Vaša stránka 3D prehliadkou?

Označte iba jednu elipsu.

- ☐ Áno
☐ Nie
☐ Neviem

14. Zaznamenali ste počas korona krízy väčší záujem o návštevu Gotickej cesty vo vašej oblasti ako v predchádzajúcich rokoch? *

Označte iba jednu elipsu.

- ☐ Áno
☐ Nie
☐ Neviem

15. Navštevujú konkrétnu pamiatku aj zahraniční turisti? *

Označte iba jednu elipsu.

- ☐ Áno
☐ Nie
☐ Neviem

16. V prípade, že ste v predchádzajúcej otázke odpovedali áno, o aký druh národnosti sa prevažne jedná?

Ďakujem za ochotu vyplniť prvú časť dotazníka. Nasledujúca časť je venovaná otázkam ohľadne financovania pamiatok a ich budúceho rozvoja.

17. Z čoho je financované udržiavanie pamiatok? *

18. Z čoho sú financovaný sprievodcovia pamiatok?

19. Do akých aktivít sa finančné príspevky prevažne investujú?

Začiarknite všetky vyhovujúce možnosti.

- ☐ Zlepšenie infraštruktúry ku danej pamiatke
- ☐ Rekonštrukcia budovy alebo pamiatky
- ☐ Plat zamestnancov a sprievodcov
- ☐ Propagačná činnosť, reklama

Iné: ☐

20. Sú vstupy pre návštevníkov spoplatnené? *

Označte iba jednu elipsu.

- ☐ Áno
- ☐ Nie
- ☐ Dobrovoľný príspevok

21. Považujete propagáciu danej pamiatky za postačujúcu? *

Označte iba jednu elipsu.

1 2 3 4

Propagácia je veľmi nízka ☐ ☐ ☐ ☐ Propagácia je veľmi vysoká

22. Ak by ste mohli navrhnúť možnosti zatraktívnenia pamiatok na Gotickej ceste čoby ste navrhli na prípadne zlepšenie Gotickej cesty a jej pamiatok?

Ďakujem za vašu ochotu a čas.

Tento obsah nie je vytvorený ani schválený
spoločnosťou Google.

Google Formuláre

